

Ginkim kalbą, žemę, jos būdą!
Stokim / darbą kaip milžinai!
Laimina Dievas sąjungą grūdą,
Laimina valatų: gema šimtai.

Malronis

GARSAS

Second-Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Post Office

Nors mūsų, vyrai, nedaugel yra,
Tačiau tvirti mes, gal rė vionybė,
/ darbą stokim vyrai / vyrų,
Sujungtos rankos suteiks stiprybę.

Malronis

Nr. 5

GEGUŽĖ — MAY, 1982

Vol. 65

PASIDAIRIUS APLINKUI IR PAS SAVE ...

Daugeliui Garso skaitytojų, gaunančių socialinės apsaugos (Social Security) pensijas, tikrai rūpi, kaip pasielgs Kongresas, svarstydamas prezidento R. Reagano naują biudžetą, kuriame siūloma vėl apkarpyti ypač socialines programas. Biudžete numatytas didžiulis deficitas, todėl vyriausybė ieško įvairiausių priemonių jam sumažinti. Didžiausios išlaidų sumos atitenka šalies gynybai, kurios stiprinimo būtinumo negalima neigti. Tačiau ir gynybos reikalams skirtose sąmatose neturėtų būti nieko neliečiamo, nes ir jose vargu ar išvengiama klaidingų skaičiavimų ir palankumo išlaidingumui. Todėl ir Pentagono vadovybė turėtų labai stropiai peržiūrėti visas savo sąmatas.

Pastaruoju laiku vyriausybė, atrodo, taip elgiasi, kad taupymo žirkles panaudojamos beveik visose socialinių reikalų programose. Pirmą ji sumažino valstybės pensininkams išmokėjimus, nubraukdama pragyvenimo pabrangimo padengimo dažnumą. Vietoj iki 1981 metų buvusio pensijos padidinimo kas pusmetį, nuo pirmą tai daroma tik kartą per metus. Socialinės apsaugos pensininkams metinį padidinimą dėl gyvenimo pabrangimo dabar norima skirti tik kas 15 mėnesių. Apkarpyta maisto kortelių programa. Suvaržomas studentams pasakojimų davimas. Mažinami medicinos patarnavimų (Medicare) išmokėjimai. Sumažinta mokyklai lankančių vaikų maitinimo programa.

Be abejonės visų šių socialinių reikalų programų vykdyme būta netikslumo ir nesąžiningumo, bet baustini nusižengėliai, o ne milijonai paramos reikalingųjų. Tuo tarpu nematyti, kad vyriausybė mažintų milijoninės sumas, kurios išleidžiamos, pavyzdžiui, valdžios ir Kongreso pareigūnų dažnoms, beveik niekad nesibaigiančioms kelionėms po kraštą ir užsienį. Kongreso nariai turėtų žinoti, ką galvoja jų rinkiminių apylinkių gyventojai apie naują biudžetą. Todėl kiekvienam iš mūsų vertėtų telefonu ar laišku pasiekti savo kongresmano ar senatoriaus įstajai ir pasakyti savo nuomonę.

Prėjusį mėnesį netrūko reikšmingų sukakčių. Norėtusi bent kelias pažymėti.

Balandžio 7 d. sukako šimtas

metų, kai gimė rašytojas Antanas Vienuolis-Žukauskas, lietuvių literatūros klasikas. Lietuvoje sovietinė spauda skyrė tai progą daug vietos šiam žymiam rašytojui, palikusiam stambų įnašą į lietuvišką raštiją.

Pranas Naujokaitis, literatūros istorikas ir kritikas, savo "Lietuvių literatūros istorijos" antrajame tome įdomiai apžvelgia Vienuolio asmenį ir darbus. Įvertinęs Vienuolio daugelio metų kūrybą, Naujokaitis sako, kad reikšmingiausia rašytojo gyvenimo pabaigos knyga yra "Is mano atsiminimų" — joje jis "šiltomis spalvomis kalba apie save, apie artimuosius gimines, apie vėlyvą Baranuską, apie savo apylinkes, įdomius kaimo žmones". Tuose atsiminimuose tačiau pasigendama skaudaus išgyvenimo, kurį Vienuolis patyrė pirmaisiais Sovietų okupacijos metais, kai jo vienintelis sūnus Stasys buvo išgabentas su kitais suimtais Lietuvos gyventojais į tolimas Rusijos gelmes. Tėvas buvo kreipęsis į Paleckį, Gedvilą ir kitus aukštus oficialius pareigūnus dėl sūnaus grąžinimo. Tačiau Vienuolio sūnus grįžo iš Sibiro tremties tik po dešimties metų.

Antanas Vaičiulaitis Bostone išleistojo Lietuvių Enciklopedijoje pastebė, kad ir Vienuoliui, kaip ir kitiems Lietuvoje likusiems rašytojams, teko atiduoti savo auką okupantui. O toji auka buvo jo romanas "Puodžiūnkiemis", rašytas 1947-51 metais. Bet ir tas kūrinys "visa galva prašoka kitų beletristų produkciją, anuo laikotarpiu atsiradusią pagal socialistinio realizmo partijos reikalavimus". Vis dėlto Vienuolis išlikęs savarankus. Tai pastebima, sako Vaičiulaitis, Vienuolio kalboje 1957 metais rašytojų sąjungos valdybos plenumo, kuriame Vienuolis pabrėžė reikalą "pažinti ir suprasti gyvenimą visame jo įvairume, matyti įvairius žmones, o ne atskirų profesijų stampus". Anot Vaičiulaičio, Vienuolis "savo tikrąsias mintis surašė savo testamentu, kuris tačiau paliko nepaskelbtas".

Nuo 1920 metų iki 1937 metų nepriklausomoje Lietuvoje išėjo Vienuolio raštų 11-ka tomų. Be to, buvo išleista ir jo raštų rinktinė. Pokario metais Vienuolio raštai išleisti iš naujo, bet jau ne visi, ir kiek cenzūruoti. Nebeatspausdinti tie kūriniai, kuriuose bent kiek randama ne-

palankių užuominų apie rusus, apie bolševikinę revoliuciją, kuriuose teigiamai rašoma apie Lietuvos nepriklausomybės atgavimą ir jos laisvės kovas.

Pranas Naujokaitis svarbiausiu bolševikinės krypties Vienuolio kūriniu laiko romaną "Puodžiūnkiemis". Jame istorinė tikrovė, sako Naujokaitis, yra stipriai iškreipta, agitacinis tonas nustelbia beletristinius epinio vaizdavimo bruožus, klasikinės kovos ieškoma visame gyvenime... ten, kur jos nėra žymių nebuvo. Naujokaitis dar atkreipia dėmesį, kad romano pabaigoje nuslepiamas bolševikų okupacijos faktas. Tai ir buvusi svetimiems duoklė, kurią turėjo atiduoti "vienas pirmųjų lietuvių rašytojų".

Gerai išleistojo Vienuolio kūriniai yra nagrinėjami išsivijus liuanistinėse mokyklose. Lietuvių Enciklopedijoje jam skirti beveik šeši puslapiai, o Encyclopaedia Lituanica jam davė septynias skiltes.

Balandžio 18 d. suėjo šimtas metų, kai gimė Juozas Tūbelis, agronomas, visuomenės veikėjas, valstybininkas.

1918 metų lapkričio 11 dieną prof. Augustino Voldemaro sudarytoje pirmoje atskirusios Lietuvos vyriausybėje Juozas Tūbelis pakviestas žemės ūkio ministru. Antrame kabinete, Mykolo Sleževičiaus vadovaujame, jis buvo švietimo ministras, o ketvirtame Tūbelis buvo vėl žemės ūkio ministru.

Tūbelis buvo susijęs politškai su tautine srove, kuriai vadovavo Antanas Smetona. Juongė juos ir giminytė — juodu buvo vedę seseris. 1920 metais tautininkų kandidatams nepraėjus į Lietuvos Steigiamąjį seimą, Tūbelis įsijungė į darbą su ūkinėmis organizacijomis. Jo ir kitų partangomis buvo sukurtos Lietuvos ūkininkams labai naudingos organizacijos: žemės ūkio kooperatyvų sąjunga Lietūkis, Maisto bendrovė ir pieninių sąjunga Pienocentras.

Po 1926 metų gruodžio 17-tos karinio perversmo tautininkams atsidūrus valdžios priešakyje, Tūbelis netrukus grįžo vyriausyben. 1927 metų gegužės mėnesį, krikščionims demokratams ir ūkininkų partijai išėjus iš Voldemaro vadovauto ministerių kabineto, Tūbelis paskirtas finansų ministru. Krikščio-

(nukelta į 2 psl.)

JAV prezidentas Reagan su žmona Baltuosiuose Rūmuose surengtoje vakarieniėje diplomatinė misijai šefam priima Lietuvos atstovą dr. St. Bačkį su žmona Ona.

TAUTIŠKUMAS ATSIREMIA Į TVIRTĄ TIKĖJIMĄ

Prel. J. Balkūno, P.A., Lietuvių Katalikų Susivienijimo dvasios vado žodis Lietuvių Bendruomenės 30-ties metų minėjime Detroite balandžio 18

Įvadas

Kas ketvirtis šimtmečio į pasaulį įsijungia nauja karta — naujos jėgos ir naujos viltys. Ji ateina į aplinką į dvasinę būseną, kurią būna sukūrusi gyvenanti karta. Tačiau jaunieji žmonės visko neprisiima ir paradižiui nepakartoja. Jaunoji karta dažnai tiki, kad su jais prasideda pasaulis, o senieji mano, kad su jų mirtimi jis pasibaigs. Ne viena karta visumos neapėpia ir ja negyvena, bet turi savo problemas, sąjūdžius, vargus ir

rūpesčius, kurie dažnai visai nesuprantami ir priimami kitaip.

Mūsų problema prieš 30 metų buvo lietuviško gyvenimo Amerikoje krikimo pradžia. Nutaikėjimas arba amerikinizacija reikėsi pasibaiginti. Todėl Lietuvių chartos paskelbti dėsčiai — lietuvišybės išlaikymas ir tautos kovos už laisvę ir nepriklausomą gyvenimą — buvo naujos kartos priimti. Tik ne senos kartos. Senos bazės buvo tradicinės, pastovios ir turėjo nusistovėjusias gaires. Tai mūsų organizacijos ir parapijos. Jos patenkino laiko reikalavimus.

Laikinas Organizacinis Komitetas (LOKas), organizuojant Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenę, svarstė parapijų įjungimą į naują lietuviškos gelbėjimo bangą. Bet atsimušta į partines uolas. Aš siūliau — kiekvieną parapiją pripažinti de facto Bendruomenės apylinke. LOKas paabejojo klausimo praktiškumu ir reikalą atidėjo (ad calendas graecas). Dabar po trisdešimt metų matome, kokia tai žala, tad ir paskelbti parapijų metai...

O visgi — parapijų veikla yra religinė, moralinė, tautinė, pedagoginė, visuomeninė ir kultūrinė. Tai dvasinės mūsų bazės, kurios išsivijus gyvenime yra didelė atrama, jei tinkamai tvarkomos. Be jų liktų nyki dvasinė tuštuma, kuri verstų ieškoti pakaitų pas kitataučius. Sveikinu Bendruomenę ir organizacijas, paskelbus šiuos metus.

Parapijų metai

Visuomenė parapijų metus sutiko be didesnio dėmesio. O visgi paskelbimas yra tiek Bendruomenei, tiek parapijom didžiausias svarbos. Be apdairaus žvilgsnio tos dvasinės mūsų bazės — parapijos gali tapti tuščiomis tvirtovėmis. Dėl to ir vi-

suomenei ir tiesiogiai atsakingiems turi rūpėti, kad parapijos, kaip religinė bendruomenė, išliktų tvirtomis atramomis. Iš kitos pusės — parapija atsakinga už savo pasyvumą, už nesirūpinimą savosios bazės lietuviškumu. Ji turėtų neužmiršti, kad, išnykus lietuviškumui, išnyksta ir pačios parapijos egzistencijos pagrindas. Dėl to tautinės parapijos uždavinys — išlikti ne tik krikščioniška, bet ir lietuviška. Kai kur išnyko parapija, kadangi lietuvių kalba tapo tik kampingine arba paliko visai svetima.

Parapijos metų paskelbimas pabrėžia bendruomenės veiklos tris dimensijas: lietuvišybės išlaikymo, Lietuvos išlaisvinimo ir žmogaus teisių gynimo bei dvasinės veiklos dimensiją. Vertinime dvasinės veiklos vertę.

Tik pažūrėkime į savo nutildytą tautą. Pavergtoje tėvynėje okupantas eina dviem kryptimis kovoje prieš lietuvių tautą. Pirmiausia jis mėgina sunaikinti tikėjimą, kad komunizme išauginta jaunoji karta neturėtų dvasinės atsparos ir būtų klusnesnė valdžiai. Antra, jis mėgina atskirai naikinti tautinius savitumus, atskirti tautines apraiskas nuo praeities, įpiršti sugyvenimą su ateistine ideologija ir tautiniu susiliejimu su didrusiais — su rusų tauta, kuri turi būti laikoma globėja ir tikrojo gyvenimo palaikytoja.

Sis dviejų dvasinių vertybių naikinimas eina visu aštrumu ir intensyvumu, kad kuo greičiau pavergtą lietuvių tautą įsiliėtų į tautų mišinį ir susiniveliuotų kultūrinio ir tautinio paveldėjimo požiriu. Tauta nutildyta, bet nenutildyti jos atstovai — tai mes.

(nukelta į 3 psl.)

NAUJA "LKB KRONIKA" (Nr. 50) IR "AUŠRA" (Nr. 28)

Vakarų pasiekė nauji LKB Kronikos ir Aušros numeriai. Jubiliejinis, 50-asis Kronikos numeris datuotas 1981 m. gruodžio 8 d. Jame tvirtinama, kad Lietuvos Helsinkio grupės nari, kun. Bronių Laurinavičių, nužudė KGB. Rašoma, kad nepavykdo Maskvos planai praveisti į Lietuvos vyskupus tris sovietinės valdžios parinktus kandidatus. Ypač daug medžiagos apie jaunimo terorizavimą. Išvardinami šie naujai pasirodę pagrindiniai leidiniai: Tiesos Kelias, Nr. 20; Dievas ir Tėvynė, Nr. 19; Rūpiniojėlis, Nr. 17 (1981. VII.17), kuriame talpinama nemaža suimtosios Jadvygos Stanelytės laišku.

Aušros 28-asis numeris išleistas 1981 m. rugšėjį. Straipsnyje "Kurio keliu?" gvildinama Maskvos taktika lietuvių dvasiškios atžvilgiu, besikaltaliojanti tarp teroro ir nuolaidesnių dvasiškios viliojimo. Spausdinami 1980 m.

liepos 10 d. paskelbtas Lietuvos Helsinkio grupės dokumentas Nr. 27, kuriame protestuojama prieš Helsinkio grupės narių persekiojimą, ir Irenos Gajauskienės laiškas Prancūzijos prezidentui Mitterandui. Aprašomas mokytojos Zitės Salačevičiūtės persekiojimas už norą emigruoti. Straipsnyje "Mūsų kultūros rūpesčiai" kalbama apie kultūrinio atgimimo būtinybę. Eilė istorinių kaitinimų pateikiama straipsnyje "Lietuviai ir rusai". Apie istorinių romanų ir senosios istorinės literatūros stoka kalba straipsnis "Literatūrų lygiatėsiškumas" Tarybų Sąjungoje". Spausdinamas Balio Gajausko laiškas (1980 m.) ir straipsnis apie Vytauto Skuodžio studiją — "Ateistinė propaganda skaitais ir faktais". Rašoma apie kalinių sukilimą Praveniškesė 1981 m. liepos 9 d., Kalantos susideginimo devynių metų sukaktį, ir tautosakos rinkėjų "filtravimą". (Elta)

Prieš 18 metų, t.y. 1972 gegužės 14 teatro sodelyje Kaune, užsipykę ant savęs benzino, susidegino jaunuolis Romas Kalanta, sukeldamas "Lietuvai laisvės!" Jo liepėna palietė visą tautą, sukeldama patriotizmą, ypač jaunimo tarpe. Šis jaunuolis liks visada kaip simbolis visiems, kad bet kokia kaina ir suka reikia siekti laisvės Lietuvai.

CARSAS

Publication No. (ISSN 214-320)
Published Monthly except July and August
LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207 Tel. 827-1381

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA INFORMUOJA

Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos posėdis įvyko balandžio 2 d. savoje būstinėje Chicagoje. Pagrindinis dienotvarkės punktas buvo svarstymas dr. J. Valaičio paruoštų ALTO veiklos planų.

jų. Liet. kat. moterų sąjungos pirmininkė J.A. Mack taipgi pasiuntė tuo reikalu raštą paštų viršininkui W.F. Bolger, Amerikos Lietuvių Tarybos centro būstinėje, 2606 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629, tel. 312 778-6900, galima gauti formų prašymams tuo reikalu.

Raštas Baltiesiems Rūmams dėl investigacijų

Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Sidlauskas kovo 23 d. pasiuntė raštą į Baltuosius Rūmus, prezidento patarėjui E. Meese III, primindamas, kad Valstybės departamentas yra paskelbęs apie Sovietų Sąjungos vykdamus dokumentų falsifikavimus, o to nepaisydama Specialių investigacijų tarnyba siunčia savo atstovus į okupuotos Lietuvos įstaigas, kur jie randa ryšius su KGB valdininkais, o pakliau terorizuoja Amerikoje gyvenančius ateivius, tuo griudama pasitikėjimą Amerikos teisingumo institucijomis.

Veiklaus visuomenininko jubiliejus

Chicagoje balandžio 3 d. šaulių namuose buvo suorganizuotas pagerbimas buvusiam bolševikų kaliniui, ryžtingam Vilniaus krašto rezistentui prieš okupantą, labdaros veikėjui, "Laisvosios Lietuvos" leidėjui V. Šimkui, sulaukusiam 75 m. amžiaus. ALTO vardu jį pasveikino gen. sek. inž. Gr. Lazauskas, o invokaciją sukalbėti buvo pakviestas ALTO inf. vedėjas kun. J. Prunskis.

Domisi Sibiro lietuviais

Junio Beach ir apylinkių lietuvių, kovo 18 d. gausiai suėję į savo metinį susirinkimą, buvo pasikvietę ALTO informacijų vedėją kun. J. Prunskį pasakoti apie Sibiro lietuvius.

Amerikiečių konferencijoje apie Lietuvą

Veiklus Inter-American Institute of Political Science, kartu su JAV universitetuose išplūsiu sąjūdžiu Collegiate Association for Research of Principles, balandžio 3 d. buvo sušaukęs Chicagos miesto centre visuomenės vadovujančių asmenų konferenciją, kurioje buvo svarstomi Salvadoro, Nikaragvos ir žmogaus teisių klausimai. Pranešimus padarė iš Washingtono atvykęs Salvadoro ambasadorius E. Rigas Galant, buvęs Havanos univ. prof. H. Portell-Villa, Gvatemalos gen. kons. rašytojas C.M. Pellicer ir daugelis kitų, išryškindami komunistų agresiją centro Amerikoje. Buvo parodytas filmas apie komunistų teroro veiksmus Vietname, Salvadore. Konferencijoje, atstovaudamas ALTUI, dalyvavo kun. J. Prunskis ir pasakė kalbą, išryškindamas, kas vyksta bolševikų okupuotoje Lietuvoje ir suminėdamas eti faktų iš naujausio Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos 50-to numerio.

Studentai Pabaltiečių komitete Washingtono

Ir šią vasarą Amer. Lietuvių Taryba finansuos lietuvių studento darbą Jungtiniame pabaltiečių amerikiečių komitete Washingtono. ALTO vadovybė jau gavo du studentų prašymus. Kandidatų sąrašas dar nėra uždarytas ir norintieji tame komitete Washingtono vasarą pasidaryti turi savo prašymus nedelsdami atsiųsti į Amerikos Lietuvių Tarybą, 2606 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629.

Resistūnant Darius-Girėno pašto ženklų

Amerikos Lietuvių Tarybos vardu buvo pasiųstas prašymas JAV paštų viršininkui, kad būtų išleistas Darius-Girėno pašto ženklas. Į šią akciją jungiasi lietuviai filatelistai, Chicagos lietuvių prekybos rūmai, lietuvių vietinių poštų nariai, vyčiai ir daugelis kitų organizaci-

Demonstracijos dėl Afganistano

Washingtono kovo 21 d. buvo suorganizuota Afganistano laisvės dienos demonstracijos prie Sovietų ambasados ir prie Washingtono paminklo. Jose dalyvavo ir ALTO gen. sek. inž. Gr. Lazauskas.

PASIDAIRIUS APLINKUI IR PAS SAVE

(atkelta iš 1 psl.)

nys demokratai ir ūkininkų partija pasitraukė iš vyriausybės, protestuodami prieš prez. Smetonos ir premjero Voldemaro apsisprendimą neskelbti naujo seimo rinkimų, kaip to reikalavo šalies 1922 metų konstitucija, kurią jie buvo prisiekę vykdyti. 1929 m. rudenį, Voldemarui iškritus iš valdžios, prez. Smetona paskyrė Tūbelį ministru pirmininku, kurio pareigose jis išbuvo iki 1936 metų kovo mėnesio. Per tą laiką Tūbelis kartu buvo ir finansų ministru. Tūbeliui teko atsistatydinti ryšium su Lenkijos ultimatumu dėl diplomatinė santykių užmezgimo. Vladui Mironui tapus nauju premjeru 1938 m. kovo mėnesį, Tūbelis pasiliko vyriausybeje žemės ūkio ministru.

Tų metų gruodžio mėnesį Tūbelis išėjo iš ministrų kabineto ir tapo Lietuvos banko valdytoju. Mirė jis 1939 metų rugsėjo 30 dieną.

Juozas Tūbelis, ūkininkų vaikas buvo kilęs iš Panemunėlio valsčiaus, Rokiškio apskrities. Agronomijos mokslus baigė Rygos politechnikume. Jo lietuviškas tautinis susipratimas išbandytas ir užgrūdintas dar gimnazijos metais. Mintaujosi gimnazijos vadovybė buvo įsakiusi visiems mokiniams katalikams maldą prieš pamokas kalbėti rusiškai. Ir taip atsitiko, kad Tūbelis, tada trečios klasės mokinys, buvo pirmasis, kuriam įsakyta atkalbėti maldą rusų kalba. Keturiolikametis Tūbelis griežtai atsiskakė tai padaryti. Už šį atsisakymą Tūbelis tuojau pa-

balintas iš gimnazijos. Tačiau jam pasisekė netrukus įstoti į Liepojos gimnaziją, kurią baigė 1902 metais, taigi prieš 80 metų.

Mokydamasis ir studijuodamas Tūbelis dalyvavo slapoje lietuviškoje veikloje, platino draustąją spaudą. Atgavus spaudą, bendradarbiavo laikraščiuose, vertė populiarias religinio turinio ir ūkininkams naudingas knygeles. Negavęs agronomo darbo Lietuvoje, Tūbelis kurį laiką dirbo Vilties redakcijoje, vėliau mokytoju Rygoje. Kiek vėliau jam jau teko dirbti Lietuvoje žemės tvarkymo komisijose. Kilus pirmam pasauliniam karui, Tūbelis buvo mobilizuotas ir paskirtas į rusų kariuomenės intendandūrą. Ten būdamas jis pagelbėjo Rusijoje išblaškytiems lietuviams. Vėliau dirbo Voroneže lietuvių švietimo komisijoje, kuri rūpinosi lietuviškų vadovėlių leidimu. Grįžęs į Lietuvą 1918 metais Tūbelis tuojau metėsi į šalies savarankiško gyvenimo atstatymą.

Kaip jau minėta, Tūbelis savo politinėmis pažiūromis buvo artimas Antanui Smetonai. Ilgą laiką vadovavo tautininkų sąjungai. Kaip ir beveik visi valstybininkai, Tūbelis buvo ir liko kontroversinė asmenybė. Tačiau objektyvi istorija tiksliai pasvers jo įnašą į Lietuvos gyvenimą, ypač ekonominėje srityje.

Balandžio 20 dieną buvo šimtmėtis, kai gimė Haroldas Bendersis, amerikietis mokslininkas, filologas, artimas lietuvių tautos bičiulis, kilęs iš W. Virginijos valstijos.

Lingvistiką Bendersis pirmiausia studijavo Johns Hopkins universitete Baltimorėje, o paskui savo studijas gilino Berlyno universitete.

Bendersis susidomėjęs lietuvių kalba gana anksti, studijuodamas indo-europiečių kalbotyrą. Susirašinėjo su Kazimieru Boga. Beveik 30 metų profesoriavo Princetono universitete.

Lietuvai 1918 metais paskelbus savo suverenumo atstatymą, Bendersis tuojau įsijungė į Amerikos lietuvių veiklą, siekiasį Lietuvai nepriklausomybės pripažinimo. Jis buvo parašęs ir išsiuntinęs mokslininkams didžiulį memorandumą, aiškindamas, kodėl Lietuva turi būti nepriklausoma valstybė.

Pirmam pasauliniam karui pasibaigus, profesorius Bendersis buvo pakviestas į specialią komisiją, kuri studijavo rytų Europos klausimus dar prieš Versalio konferenciją prasidedant.

Lietuvos universiteto humanitarinis fakultetas už suteiktus maldas Bendersiui suteikė garbės doktoratą. Bendersis yra parašęs Amerikos moksliniuose žurnaluose straipsnių apie lietuvių kalbą, ypač etimologijos klausimais.

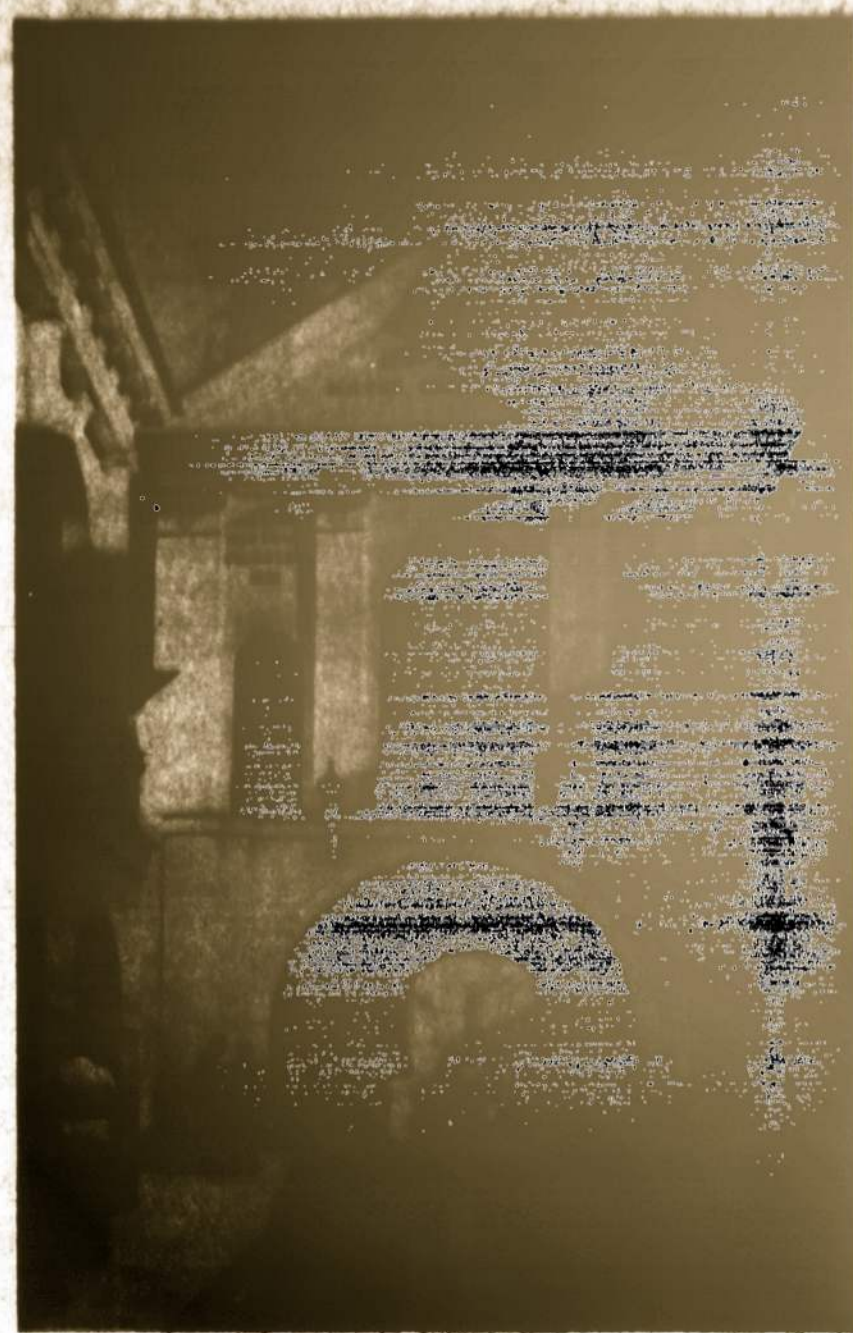
Prof. H. Bendersis mirė 1951 metais.

J.B.I.

AP KORESPONDENTO POKALBIS SU IRENA SKUODIENE

Associated Press žinių agentūros korespondentas Bryan Brumley neseniai lankėsi Lietuvoje. Vilniuje jis kalbėjosi su Irena Skuodiene, "sąžinės kalininio" Vytauto Skuodžio žmona. Ji pareiškė, kad vienintelis jos vyro nusikaltimas buvo tas, kad jis gynė žmogaus teises: "Jis nedalyvavo jokioje priešvalstybinėje akcijoje ir niekad nebuvo opozicijoje vyriausybei. Iš tikrųjų, jis daug dirbo vyriausybei, kaip geologas".

Skuodiene informavo AP korespondentą, kad vasario mėnesį ji buvo apsilankiusi pas savo vyrą Mordovijoje, kur jis dabar dirba lagerio skalbykloje. Ji palaiko ryšius su amerikietiški diplomatais ir minėjo, kad po juos vyro paleidimo jie mėgins apsigyventi JAV-ese. "Mes

Aušros Vartai Vilniuje. Viršuje už didžiojo lango yra altorius su Dievo Motinos paveikslu. Viršuje įrašyta lotyniškai— Motina Gailestingumo, Tavo pagalbos šaukiamės. Nuotrauka daryta prieš porą metų Vilniuje.

Gegužės 13-osios proga

Lietuvių Mėlynosios Armijos Sąjūdžio dvasios vadas kun. Albertas Kontautas savo laiške kunigam primena, kad 1982 metai paskelbti lietuviškos parapijos metais, o Lietuvos vyskupas savo laiške tikintiesiems tuos metas skiria tyrumo ir meilės Marijai metais. Jis ragina prašyti Dievo Motiną, kad ji užtarytų mūsų tėvynę Lietuvą ir globotų persekiojamą Bažnyčią ir lietuvius.

Taip pat kun. A. Kontautas atsiuntė specialų Bostono kardinolo Humberto Medeiros laišką, parašytą lietuviams gegužės 13 proga. Čia spausdiname to laiško vertimą: Mano brangūs draugai Kristujel!

Daugelį šimtmečių Lietuvos žmonės pasižymėjo savo ištikimybėmis Kristui, Jo Bažnyčiai ir Jo Palaimintai Motinai.

Labai savitu būdu lietuviai priėmė Mariją į savo širdis ir namus. Vilniuje Aušros Vartų Marijos šventovė yra gerbiama kaip vieta pamaldumo į Mariją, sutraukianti nesuskaitomas minias maldininkų melstis prieš Jos stebuklingąjį paveikslą. Šiluvos miestelis, kur Marija 1608 metais pasirodė piemenėliam vaikam ir atnešė tuo būdu katalikiško tikėjimo atstatymą, šiandien sutraukia tūkstančius dievobaimingų maldininkų, jaunų ir

senų, kurie pasipriešina komunistų persekiojimui, išreiškdami savo meilę ir pamaldumą Marijai, Dievo Motinai. Nenuostabu, kad popiežiai Lietuvą praityje vadindavo Marijos Žeme.

Marija įkvepia daug narsių žmonių, kurie šiandieną sovietų okupuotoje Lietuvoje iškenčia persekiojimą dėl savo tikėjimo. Viena tokių yra Nijolė Sadūnaitė, drąsi moteris, kuri buvo areštuota ir nuteista laisvės atėmimu Sibire dėl savo vaidmens išpažįstant tiesą per LIETUVOS KATALIKŲ BAZNYČIOS KRONIKĄ. Teismo metu ji pareiškė, kad ji stovi Amžinosios Tiesos — Jėzaus Kristaus pusėje. "Manęs nuteisimas bus mano pergalė! Aš su džiaugsmu prarasiu savo laisvę dėl laisvės kitų, ir aš sutinku mirti, kad kiti galėtų gyventi."

Mano brangieji Lietuvos žmonės, jūs turite gražią tradiciją ištikimybės ir pamaldumo į Kristų ir Jo Motiną. Jūs turite herojiškus mūsų dienų tikėjimo liudytojus.

Aš vertinu jus dėl jūsų girti- no papročio savo parapijose švęsti artimiausią gegužės 13-ajai sekmadienį — Marijos apsišvišimo Fatimoje metines — kaip Pasaulio Maldos Dieną už Lietuvos išlaisvinimą ir Pasaulio Taiką. Tegul ši diena būna laikas maldingo apmąstymo apie taikos pasiuntinį, Marijos apreiktą Fatimoje: širdies atsivertimas, kasdieninis rožančių kalbėjimas, Atsilyginimo Komunija pirmąjį mėnesio seštadienį ir pašventimas Nekalčiausiai Marijos Širdžiai.

Tas iškilmingas pamaldumas bus tinkamiausias būdas maldos susivienyti su Lietuvos žmonėmis, kurios vyskupai 1982 metus paskyrė Pamaldumo į Mariją Metais, ruošiantis 500 metų sukakčiai 1984 metais nuo sv. Kazimiero mirties. 1982 metais, paskelbti jūsų lietuviškų organizacijų Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje, yra labiausiai iškilūs kaip Lietuviškos Parapijos Metai.

Tegul Aušros Vartų Marija, Gailestingumo Motina, gauna jum, jūsų šeimom ir jūsų tautai Savo Dieviškojo Sūnaus palaimą, laisvę nuo priespaudos ir teisingą bei pastovią taiką visom tautom.

**TAUTOS FONDO SUVAŽIAVIMAS
KULTŪROS ŽIDINY, BROOKLYNE**

Tautos Fondo, kuris palaiko Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto veiklą, atstovas metinis suvažiavimas įvyko gegužės 1 Kultūros Židiny, Brooklyne.

Prieš suvažiavimą 8:30 val. ryto lietuvių pranciškonų koplyčioje prie Kultūros Židinio buvo aukojamos mišios už mirusius Tautos Fondo narius ir aukotojus. Mišias aukėjo vienuolyno viršininkas Tėv. dr. Leonardas Andriekus, OFM.

Suvažiavimą 10:36 val. ryto pradėjo Aleksandras Vakselis, Tautos Fondo tarybos pirmininkas. Po Tėv. dr. Leonardo Andriekaus, OFM, sukalbėtos invokacijos visi sugiedojo Lietuvos himną. Visam suvažiavimui pirmininkavo Aleksandras Vakselis, sekretoriavo Marija Noreikienė.

Suvažiavimo dalyvių žodžiu sveikino Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis, Vliko valdybos pirm. dr. K. Bobelis, Alto valdybos vicepirmininkas T. Blinstrubas. Šis priminė, kad ankstesnei Vliko veiklai remti Altas yra davęs apie pusę milijono dolerių. M. Noreikienė pristatė sveikinius raštu.

Salėj 10:45 val. apsižvalgęs, suskaičiau 29 dalyvius, svečius įskaitant.

Sudaryta mandatų komisija: A. Katinienė, J. Pumputienė, J. Zabelskis. Darbotvarkė priimta be pataisymų.

Apie naujus Tautos Fondo narius pranešė Marija Noreikienė, T.F. tarybos sekretorė. Dabar narių yra apie 940, o per pastuosius metus priaugo apie 400 naujų narių. Nariais yra 45 organizacijos, neskaitant 15 Vliko grupių.

Pereito suvažiavimo protokolą perskaitė M. Noreikienė. Protokolas buvo paruoštas labai stropiai ir su visom detalėmis. Jis priimtas su mažyčiu papildymu.

Pranešimus pradėjo T.F. tarybos pirm. A. Vakselis. Spręsti pereito T.F. suvažiavimo pavesti klausimai. Konstatuojama T.F. populiarumas ir sulaukiama gausesnė parama.

T.F. valdybos pirm. Juozas Giedraitis suminėjo valdybos, jos narių ar pirmininko santykius su kitų miestų atstovais ir palaikomus ryšius su kitų kraštų įgaliotiniiais. Ir Amerikoje įgaliotinių tinklas didinamas. Užsienio lietuviai pereitais metais aukėjo daugiau už JAV lietuvius. Daug įnašų suteikia testamentai, tik gaila, kad dar daug lietuvių miršta be testamentų. Tuo pasinaudoja ar JAV valdžia ar Lietuvos okupas. Lietuvos Laisvės Iždas gausėja ir tikimasi siekti milijoną dolerių. Tada iš procentų būtų galima stipriai remti Vliko veiklą. Didėjant T.F. narių skaičiui, auga ir Eltos tiržas. Jau laikas galvoti apie pastovią būstinę ar bent vieną apmokamą tarnautoją, kuris galėtų skirti pilną laiką Tautos Fondo reikalams. Baigdamas, padėkojo bendradarbiams ir aukotojams.

T.F. valdybos išdėtininkas Vytautas Kulpa savo pranešimą anksčiau buvo pateikęs raštu. Tad žodžiu ne ką bepridėjo. Pranešimas apėmė 1981 sausio 1 — gruodžio 31 laikotarpį. 1981 sausio 1 kasos likutis buvo 98,104.24 dol. Per metus pajamų gauta 124,836.59 dol., išlaidų turėta 91,249.09 dol. 1981 gruodžio 31 kasos likutis — 131,691,74 dol.

Kontrolės komisijos pranešimą padarė A. Campė iš Waterburio. Kiti komisijos nariai: A. Sperauskas ir L. Tamošaitis. Kasos knygos ir pateisinami dokumentai rasti tvarkingai.

Po negausių paklausimų ir papildymų apie išklaustytas pranešimus pereita prie Kanados krašto atstovybės pirmininko Antano Firavičiaus pranešimo. Kanados lietuviai dosniai aukoja, nes jų aukas sugeba išrinkti uolius rinkėjai. Jų uoliausias ilgametis Tautos Fondo šulys yra A. Firavičius.

vičius. 1981 Vliko seime Clevelande įteikta T.F. vadovybei 50,000 dol.

Po pietų pertraukos kalbėjo Vliko valdybos pirm. dr. K. Bobelis. Priminta Vliko tarptautinė, vietinė, tarporganizacinė ir informacinė veikla. Daromi žygiai pagerinti Amerikos Balso lietuviškas translacijas. Vadinamieji karo nusikaltėliai globjami per Altą. Konkreti planuojama įsigyti Vliko-Tautos Fondo namus Washingtone. Sava pastogė panaikintų nuomos išlaidas, o turimi nuomininkai padėtų patalpas išlaikyti.

Mandatų komisija pranešė, kad salėje (2:34 val. popiet) dalyvauja 34 asmenys, iš jų 4 svečiai. Mat, per pietų pertrauką kai kurie nariai išėjo, bet atsirado ir naujų. Kadangi dalyvaują nariai turėjo ir įgaliojimus

LIETUVOS PASIUNTINYBĖS RŪMŲ RESTAURAVIMO KOMITETAS PRANEŠA

1982 kovo 20 Lietuvos pasiuntinybėje Washingtone įvyko posėdis rūmų restauravimo reikalui. Dalyvavo: Lietuvos atstovas dr. Stasys A. Bačkis, ponia Ona Bačkienė ir dr. Domas Krivickas; Lietuvos pas. rūmų restauravimo komiteto nariai: pirmininkas dr. Jonas Genys, inž. Vytautas Izbičkas (LB), dr. Kostas Jurgėla (ALT), Linas Kojelis (LB), Skirmantė Kondratienė (LB), inž. Grožvydas Lazauskas (ALT) ir Margarita Samatienė (ALT, vietoj dr. Jono Valaičio); komisijų nariai: dr. Elena Armanienė, arch. Arvydas Barzdukas, arch. Algis Žemaitis.

Lietuvos atstovas pranešė, kad iki šiol pasiuntinybės rūmų remontui jau gauta aukų \$52,860, iš kurių išleista \$2,058 kai kuriems reikalingiausiems pataisymams, o praėjus žiemai, teks atlikti kitus darbus pagal spec. techninės komisijos patarimus.

Inž. V. Izbičkas padarė pranešimą inžinerinės komisijos reikalais. Išrinkta techninė komisija iš Washingtono gyvenančių architektų: arch. Arvydas Barzdukas ir arch. Algis Žemaitis. Inž. V. Izbičkas dalyvaus komisijoje kaip komiteto atstovas. Komisijai pavesta sudaryti visus planus, nustatyti remonto iš lauko ir rūmų viduje darbų eilę, Lietuvos atstovui patvirtinti, darbus vykdyti bei prižiūrėti. Po posėdžio ši komisija turėjo savo atskirą pasitarimą.

Vajaus centrinės komisijos sudarymo reikalais pranešimą padarė inž. G. J. Lazauskas, kuriam pavesta Chicagoje šią komisiją sudaryti ir išrinkti pirmininką, nustatyti vajaus akcijos gaires, palaikyti ryšį su jau veikiančiais įvairiose vietose aukų rinkimo būreliais bei komitetais, paruošti planus numatyti Chicagoje saukti Amerikos lietuvių organizacijų atstovų konferencijai ir kt.

Dr. Elena Armanienė sutiko būti komiteto teisine patarėja. Kadangi Lietuvos pasiuntiny-

is kitų narių ar organizacijų, tai salėje buvo operuojama 1290 teisėtų balsų.

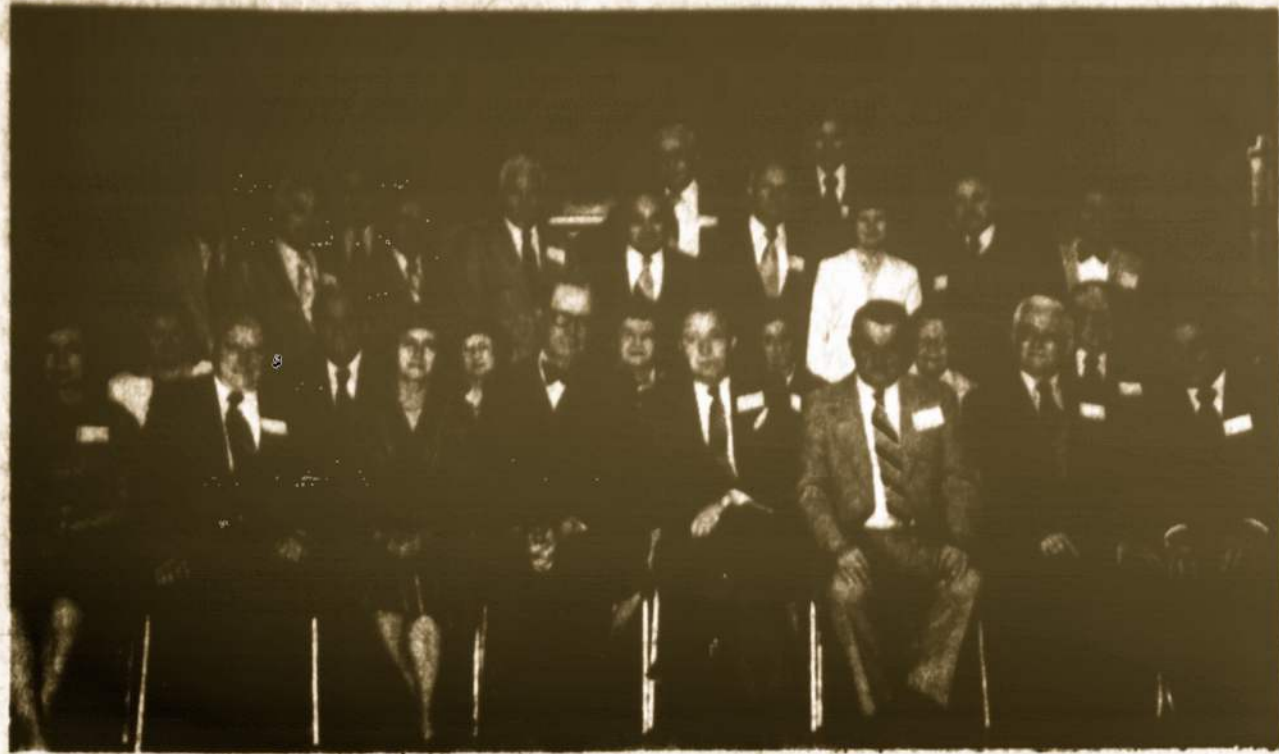
Tautos Fondo tarybos pasiūlyti ir išrinkti šie asmenys: A. Vakselis, I. Banaitienė, A. Firavičius, J. Giedraitis, A. Patamsis, A. Rinkūnas, M. Noreikienė, J. Audėnas, J. Bobelis, A. Janacienė, A. Markevičius, Jurgis Valaitis, J. Petrulis, L. Grinius, Ch. Vilnis. Nuo balsavimo du balsai susilaukė, visi kiti balsavo už.

Kontrolės komisijon pasiūlyti: A. Sperauskas, L. Tamošaitis, A. Campė. Prieš balsavo keturi, susilaukė 2 balsai, visi kiti pasisakė už.

Klausimų ir sumanymų svarstyme pasisakė: T. Blinstrubas, L. Grinius, A. Rinkūnas, B. Bie-liukas, J. Pažemėnas, A. Firavičius, dr. B. Nemickas, V. Kulpa.

Suvažiavimas baigtas 3:21 val. popiet. Tuoj po jo kitose Židinio patalpose naujai išrinktoji Tautos Fondo taryba susirinko pirmo posėdžio.

Kornelijus Bučmys

Tautos Fondo suvažiavimas įvyko gegužės 1 Kultūros Židiny. Pirmoje eilėje sėdi iš k. dr. Aldona Janacienė, A. Firavičius, Marija Noreikienė, Lietuvos gen. konsulas A. Simutis, dr. K. Bobelis, Aleksandras Vakselis, Teodoras Blinstrubas, Liūtas Grinius. Nuotr. L. Tamošaitis

bės restauravimo komitetas susideda iš Chicagoje, Bostone ir daugumoje Washingtono gyvenančių narių, nutarta sudaryti Washingtono vykdomąjį prezidiumą, kuris tvarkys bėgamuosius reikalus. Pilno komiteto posėdžiai įvyks tik principinius klausimus svarstant.

Vykdomąjį prezidiumą Washingtone sudarė: pirm. dr. J. Genys, dr. E. Armanienė, dr. K. Jurgėla, dr. D. Krivickas, L. Kojelis, S. Kondratienė ir M. Samatienė.

Lietuvos atstovas, ponia O. Bačkienė ir komitetas dėkoja organizacijom, vietovėse įsteigusiems vajaus komitetams ir visuomenei už gausų atsiliepimą

aukoms, kurios bus panaudotos tik pasiuntinybės rūmų tinkamam išlaikymui ir bus skelbiamos spaudoje.

Pasiuntinybės rūmų restauravimo komitetas ragina visuomenę ir toliau siūsti aukas tiesiog į pasiuntinybę (rašant čekius: Lithuanian Legation, 2622 16th Street, N.W., Washington, D.C. 20009) arba per savo organizacijas ir per vietos vajaus komitetus. Norintieji gauti atleidimus nuo mokesčių gali aukoti per organizacijas arba fondus, turinčius nuo mokesčių atleidimo statusą, nurodant aukos paskirtį.

Lietuvos Pasiuntinybės Rūmų Restauravimo Komitetas

**TAUTIŠKUMAS ATSIREMIA
I TVIRTĄ TIKĖJIMĄ**

(atkelta iš 1 psl.)

Tauta tyli ir laukia

Nagrindamas okupuotos Lietuvos rezistencijos klausimą, prof. V. Vardys (Aidai, 1978 m. nr. 7 ir 8) tiksliai jungia katalikų rezistenciją su tautos likimu. Caro laikais kova prieš lietuvių tautą buvo vedama kartu su kova prieš jos tikėjimą. Šiuo metu komunistinis okupas mėgina tas sritis padalinti, kad lengviau galėtų valdyti. Bet pavertę tieji tai supranta ir savo atsparumą jungia, kartu ginami tikėjimą ir tautinius savitumus. Gindami tautiškumą, gina tikėjimą ir laisvę. Labai teisingas išvadas daro prof. V. Vardys, tardamas, kad "tos rezistencijos kova už teisę viešai ir be asmeninio pavojaus išpažinti tikėjimą, jos pastangos išlaikyti valdančiąjai partijai bei valstybei ne vergaujančią Bažnyčios instituciją turi epochinės reikšmės Lietuvos tautinės tapatybės išlaikymui. Tautos likimas priklausys nuo to, kiek tauta istorinio kei-

timosi vyksme sugebės išlaikyti savo autentišką ir nepriklausomą tautinį charakterį." (Aidai, 8 nr.)

Pavergtta lietuvių tauta žino, kad jos balsas viduje yra tik silpnas ginklas. Bet ji taip pat žino, kad ir mažas upeliukas, nuolat tekėdamas, plauja akmenis, grynina grindinį. O stovėdamas vanduo dūlėja ir praranda skonį. Šiuo atveju nutildyta tauta, jei neturėtų gyvybėmis rizikuojančių didvyrių, pasiaukojusių moterų, šventų kankinių, būtų pasmerktas sunaikinimui, susiliejimui su rusiška komunistuojančia dvasia ir prarastų savitumus, kurie šimtmečiais buvo tėvų ir senuolių ginami ir atkovoti.

Pagaliam pavergta tauta žino, kad ji laisvajame pasaulyje turi savo atstovus, savo kancijų liudininkus ir laukia, kad jie šauktų pasauliui apie Lietuvai daromas skriaudas. Tai ne paguodos žodžių maldavimas, tai prašymas pagalbos jų kanciose ir kad laisvės troškimas būtų perduotas tarptautinei opinijai. Čia ir yra

nutildytos tautos atsparos prasmė ir siekimai. Pavergtų tautų atstovai laisvėje nėra nutildyti ir neturi leisti naudoti. Jie turi liudyti tautos laisvę ir jos laisvės troškimus.

Parapijos yra integralinė dalis

Tad parapijų metų prasmė yra — įsąmoninti visuomenę, kad parapijos yra tautos kovų integralinė dalis. Parapijų metai yra dviejų linkmių gatvė. Jei atmeti religinį momentą, silpnėja tautiškumas. Pakerpamas jo šaknis, ir jis padaromas neatsparus šių laikų ideologinių bei tautinių kautynių arenoje. Atmeti religinį pradą iš tautos gyvenimo reiškia išmesti tautai stipriausią ramstį jos nelaimėse.

Tautiškumas išsivijoje bus nepalyginamai atsparesnis, jeigu jis bus sujungtas su nuosirdžia religine praktika. Neviltis ir nusiminimas daug mažiau paličia tikintį negu netikintį lietuvi, nors juodu ir būtų vieno patriotinio laipsnio. Tvirtas pasitikėjimas Dievo pagalba, malda ir įsitikinimas, kad vykdoma Dievo valia, yra stipresni ginklai negu karščiausi šūkių, kurie sprendžiamuoju momentu dingsta iš sąmonės, ir lieka tik pasitkėjimas amžinuoju lėmėju. Jei žmogus nejaucia atsakomybės prieš Dievą už savo darbus, jei jis nepažįsta amžinojo gyvenimo su amžinuoju užmokesčiu, kas jam tada yra moralė, teisingumas, artimo meilė, tėvynė, auka ir pareiga? Pavėjui skristi visada lengviausia. Kam tada mirti, jeigu galima kito kančioje ir jo pavėsyje gyventi? Kam vargti, jeigu, pardavus principus, galima ištaigingai gyventi. Kam auka, jeigu nieko nėra šio gyvenimo pabaigoje? Kam kovoti už tėviškę, jeigu tėviškė yra ten, kur gerą gyvenimą? Kam vargti už savo tautą, jeigu svetimasis siūlo apmokamą tarnybą?

Tai žemiškojo kodekso keli sakiniai. Paskutinė mūsų tautos nelaimė šią tiesą patvirtino šurpiais faktais.

Baiga

Išsivijoje turime nemažą gerų lietuvių patriotų. Tačiau jie yra abejingi ar net nusistatę prieš religiją bei jos reikšmę lietuvių išlaikymui. Šie žmonės laiko būtina sąlyga dalyvauti tautinių švenčių minėjimuose, gerbti tautinę vėliavą ir tautos himną. Tačiau jie įsitikinę, kad religinis kultas, kuriame ugdoma ir palaikoma tėvynės meilės ugnis, sujungianti ją malda į tautų valdovą, — šią dalyką jie laiko nereikalingu priedu.

Bet dabar, po 30 metų Bendruomenės gyvavimo, mes matome, kad tai mums ir mūsų tautai žalinga. Atsistojome šiemet veidu į parapijas ir tiesiam savo brolišką ranką ir ryžtamės teikti lietuvišką globą, jas stiprinti ir jungti į galingą tautinę šeimą. Duok Dieve, kad mano troškimai išsipildytų, kad kiekviena parapija taptų Lietuvių Bendruomenės apylinkė.

Tad, broliai ir sesės, sakyčiau, šie metai tebūnie mums lietuvių bės solidarumo metai, kad su-

**LIETUVIAI
PASAULYJE**

— Velykų sekmadienį Šv. Tėvas Jonas Paulius II pasveikino pasaulio tikinčiuosius 42 kalbom. Popiežius lietuviškai išsireiškė taip: "Velykų palaimos ir vilties Kristuje!"

— Kun. Vytautas Jurcevičius, Bazilionų (Šaulių rajono) klebonas, mirė kovo 29. Velionis buvo gimęs 1924, kunigu įšventintas 1947. Tai jau šeštas šiais metais okupuotoj Lietuvoj miręs kunigas, o antras Kauno arkivyskupijoje.

— Kun. dr. Juozas Prunskio kunigystės 50 metų sukaktis bus minima Lemonto lietuvių gegužės 16 De Andreas seminarijoje. 12:45 val. bus mišios, o po jų priėmimas — pietūs seminarijos patalpose.

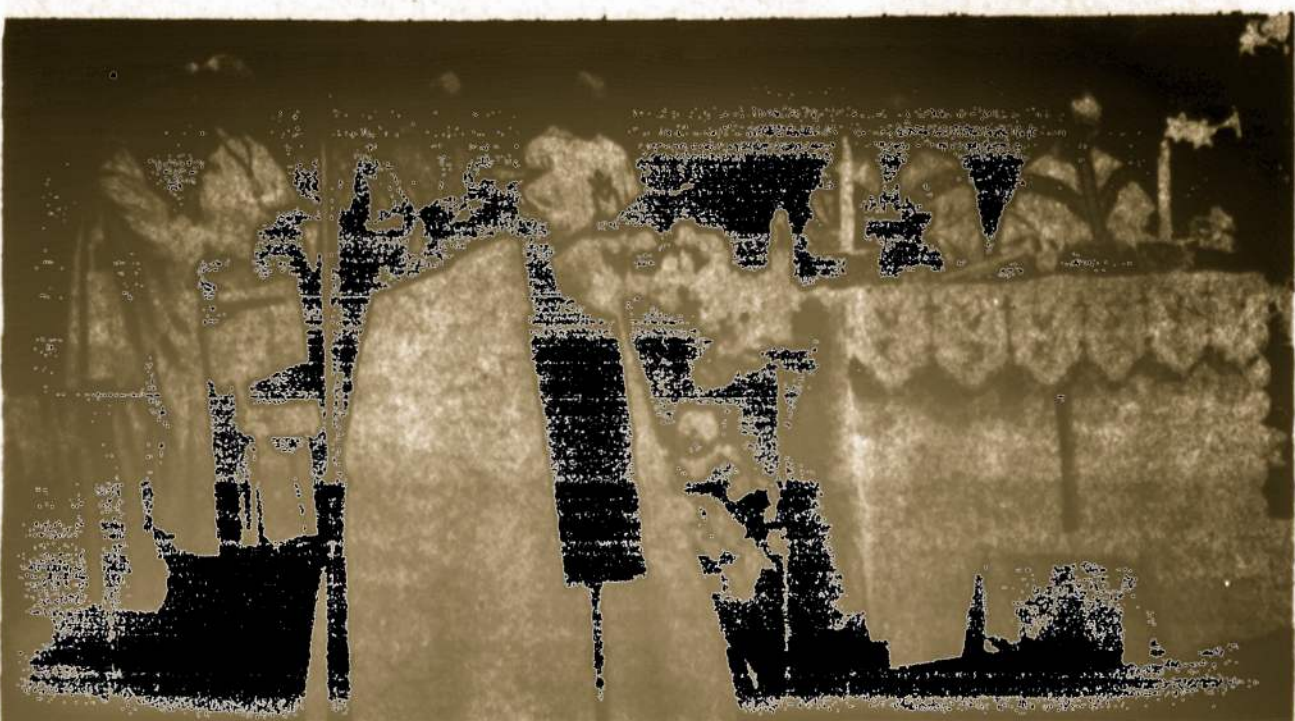
— Solistė Slava Ziemelytė šią vasarą su koncertais aplankys didesnes Australijos lietuvių kolonijas. Atliks Haendelio, Thomas, Saint-Saens, Glinkos, Zilevičiaus, Budriūno ir kitų kompozitorių kūrinus. Koncertus globos Australijos Lietuvių Bendruomenė.

— Komp. Julius Gaidelis parąšė naują 3 veiksmų operą pagal Anatolijaus Kairio libretą "Karalius Mindaugas". Operos turinys vystomas dviem kryptim: Mindaugo pastangos išlaikyti sostą suvienytoje valstybėje ir jo asmens drama pamilus žmonos seserį. Veikalas apima 1253-63 m. laikotarpį. Veikia 10 charakterių. "Karalius Mindaugas" įteiktas Chicago Lietuvių operai susipažinti.

— Antanas Javaltas, Lietuvos Respublikinės psichiatrinės ligoninės Naujojoje Vilnioje forensinės psichiatrijos skyriaus vadovas (Vilnius, Eidukevičiaus 49, kv. 12), Briuselyje išleinančiame biuletenyje USSR News Brief (1981.IX.30) minimas sąrašas psichiatrų, kurie bendradarbiauja su valdžios organais prievartijame disidentų internavime.

— "Laiskų Lietuviams" žurnalo, kuris šį rudenį švenčia dvidešimt penkerių metų sukaktį, banketas su programa ir rašinių premijų įteikimas bus Chicago, Jaunimo Centre,

bėgtų dvi galingos srovės ir išsiliėtų į plačiąją Ameriką kaip plati lietuviška jūra. Parapijos turi užnugarį — Katalikų Bažnyčią. Ta uola daug amžių buvo atspari audroms ir vėjams. Ji yra užvejta ir mūsų tautai jos kovoje už žmogaus teises. Susiriškime stipresniais ryšiais su savo parapijomis, neišleiskime jų iš savo rankų. Jas stiprinkime ir vienykime lietuviškame fronte, kad priešas mūsų eilių nepralaužtų. Sunku pasakyti, kiek sunkumų dar reikės panešti, kiek vėjų ir audrų kentėti. Vienybėje stiprybė. Su Dievo palaima ženklime su nauja karta į naujus laimėjimus.

Iškilmingos pamaldos LB trisdešimtmetio minėjimo progai. Iš k. Dievo Apvaisdos parapijos klebonas kun. Viktoras Kriščiūnaitis, prel. Jonas Baltūnas, vysk. Vincentas Brizgys, kun. Jonas Borevičius, SJ, kun. dr. Kornelijus Bučmys, OFM, kun. Jonas Kuzminskas. Nuotr. Jono Carlos

PARAPIJA — MŪSŲ RELIGINIAI IR TAUTINIAI NAMAI

Lietuviškų Parapijų Metų Komiteto kreipimasis į Amerikos lietuvius

Mes didžiuojamės būdami garbingos ir nemarios lietuvių tautos vaikai. Galybių Viešpats mus leido lietuviais ir įspaudė mūsų kaktose ir širdyse lietuviškos žymės. Tėvynės meilė yra atspindys dieviškosios meilės. Tos meilės, kuri Kristus veidą suvilgė asaromis dėl jo mylimos Jeruzalės likimo. Tautinės kultūros, tradicijų, papročių tausojimas, puoselėjimas ir kūrimas yra nepaprastai reikšminga mūsų išganymo kelio dalis.

Mes esame liudininkai ilgamečio Lietuvos Bažnyčios ir krikščioniškosios lietuvių tautos krypties keliu. Kristus pavergtoje tėvynėje juo iš naujo eina į Kalvarijos Kalną. Šis kelias nuklotas bažnyčių griuvėsiais ir rūpintojėlių skeveldromis. Jis yra primirkęs lietuvių vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų krauju ir motinų asaromis. Tačiau jis lygiai išpuoštas mūsų brolių — kankinių ir didvyrių, mūsų nežinomų šventųjų sesių aukų žiedais.

Mes esame atviri autentiškam ir įkvėptam Vatikano II susirinkimo žodžiui ir dvasiai.

Mes esame dalis lietuvių išeivių Bažnyčios ir jaučiame jos istorinę misiją bei atsakomybę.

Lietuvių išeivių Bažnyčia turėjo ir tebeturi penkis pagrindinius siekius:

— Visus lietuvius suburti į lietuviškas parapijas;

— Dėti visas pastangas, kad visos lietuviškos parapijos būtų aptarnaujamos lietuvių kunigų;

— Siekti, kad parapijos būtų ne tik religinio, bet ir tautinio bei kultūrinio gyvenimo židiniai;

— Stengtis, kad lietuviškose parapijose būtų branginama bei ugdoma lietuvių kalba, atgaiviamos bei saugomos lietuvių religinės ir tautinės tradicijos;

— Kreipti ypatingą dėmesį į jaunimo liutuanistinį mokymą ir auklėjimą.

Apie šiuos siekius, tik kitais žodžiais, kalba ir mūsų Bažnyčios bei visuomenės vadovai, šių metų pradžioje paskelbę 1982 metus **Lietuviškų Parapijų Metais**. Savo atsišaukime jie taip pat yra pareiškę, kad "visiems... darbams planuoti, centrini ir skatinant sudaromas centrinis iniciatyvos židinys...". Žemiau pasirašęs komitetas ir yra tasai židinys, kuris kartu su religiniais bei visuomenės vadovais ir institucijomis yra pasiryžęs

atlikti esančių darbų, išplaukiančių iš aukščiau minėtų siekių bei realybių.

Mes suprantame prisitmtų pareigų dydį ir svarbą, bet lygiai suprantame ir visuomenės implumą bei savo ribotą pajėgumą. Todėl esame pasiryžę ne tiek konkrečiu darbu padėti visoms lietuviškoms parapijoms, kiek atkreipti dėmesį į kiekvienos parapijos svarbą bei reikalingumą. Ne tiek pakeisti kiekvieno lietuviuo nusištamą, kiek atskleisti visiems broliams ir sesėms parapijos židinio šilumą religinio, tautinio ir kultūrinio gyvenimo būvyje. Ne tiek pakeisti parapijos socialinio gyvenimo ar liturginių pamaldų tvarką ar prasmę, kiek raginti persunkti ir vieną, ir kitą lietuviškosios kultūros lytimis.

Trumpai, šis komitetas nuosirdžiai bandys šiais metais visų lietuvių mintis kuo dažniau nukreipti į lietuviškų parapijų problematiką. Mes lygiai bandysime kuo daugiau lietuvių — asmenų,

institucijų, organizacijų — įtraukti į konkretų darbą parapijose.

Šiose pastangose prašome bei laukiame pagalbos ypatingai iš parapijų klebonų ir kitų kunigų. Taip pat ir parapijų tarybų, vienuolių, organizacijų ir visų lietuvių.

Mes raginame, kad visur, kur tik yra lietuvių parapija arba bent lietuvių kolonija, būtų įkurtas lietuviškų parapijų metų komitetas. Mes kviečiame lietuvius kunigus ir pasauliečius, ypač jaunimą, kelti lietuviškų parapijų laimėjimus ir rūpesčius mūsų spaudoje.

Centrinį komitetą Clevelande sudaro: pirm. Romualdas Bublys, vicepirm. Kęstutis Civiškas, sekr. Nijolė Balčiūnienė, išd. Eugenijus Šilgalis ir nariai — kun. Juozas Bacevičius, sesuo M. Corinthia, SSC, Algirdas J. Kasulaitis, Zita Kripavičiūtė, Vacys Rociūnas, Stella Sankalaitė, Stefanija Stasiene ir kun. Kęstutis Žemaitis. Komiteto adresas: R. Bublys, 23430 Harms Road, Richmond Heights, Ohio 44143.

Mes prašome Prisikėlusio Kristaus palaimos savo užsimojimams ir darbams.

Lietuviškų Parapijų Metų Komitetas

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ ŠVENTĖ 30 METŲ SUKAKTĮ

Amerikos Lietuvių Bendruomenės organizacija, prieš 30 metų įsteigta ir inkorporuota JAV oficialiose įstaigose, balandžio 16-18 atšventė 30-ties metų veiklos sukaktį. Šį organizacija dabar rikiuojama į svarbiųjų mūsų veiksnių tarpą, nes ir savo narių skaičiumi ir atliktais darbais nusipelno visų paramos ir pagarbos. Šiose išskilmėse dalyvavo ir Lietuvių Katalikų Susivienijimo dvasios vadas prel. J. Balkūnas, P.A., mūsų Susivienijimo viceprezidentas Juozas B. Laučka su žmona, o taip pat ir Garsio redaktorius kun. dr. Kornelijus Bučmyns, OFM. Be abejo, dalyvavo nemaža ir mūsų Susivienijimo narių.

Išskilmės pradėtos balandžio 16, penktadienio vakarą su dailininkės ir skulptorės Birutės Rauckienės kūrinii paroda.

Balandžio 17, šeštadienį, prieš pietus pasineria į daugybę lietuviško gyvenimo klausimų svarstymą. Apie sukaktuvinį LB leidinį kalbėjo jo redaktorius Balys Raugas. Apie lietuviškų sodybų seneliam kūrimą pranešė dr. Regina Kulienė. Apie lietuviškos spaudos reikalus kalbėjo Juozas Stempuzis. Inž. Vytautas Izickas iškelė Lietuvos atstovybės Washingtono skubaus remonto reikalą. Aušra Zerr pranešė apie JAV Lietuvių Bendruomenės santykiavimą su kitais lietuvių politiniais veiksniais Amerikoje. Apie lietuviškas parapijas ir svarbą jas ir toliau tokiomis išlaikyti pranešimą darė Ingrida Bublienė. Tema — mokinių skaičiaus padidinimas šeštadieninėse mokyklose — pranešimą pateikė Juozas Plačas. Apie antrąsias Pasaulio Lietuvių Dienas kalbėjo rengimo komiteto pirm. dr. Antanas Razma. Apie Lietuvių Fondo komitetų ir įgaliotinių suradimą kiekvienoj apylinkėj kalbėjo Lietuvių Fondo tarybos pirmininkas Stasys Baras.

Po kiekvieno pranešimo vyko diskusijos ir atstovų pasisakymai. Šeštadienio popietėj vyko akademinė dalis. Minėjime pagrindinę kalbą pasakė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas. Tarp sveikintojų buvo ir vysk. Vincentas Brizgys ir mūsų Susivienijimo dvasios vadas prel. Jonas Balkūnas, P.A. Sulaukta nemaža sveikinimų raštu.

Trisdešimtmečio minėjimo proga už nuopelnus apdovanoti specialiais žymenimis 119 Bendruomenės veikėjų.

Šeštadienio vakarą toj pačioj Detroito lietuvių Dievo Apvaizdos parapijos salėj — Kultūros Centre — vyko banketas. Labai puikią, nors ir kiek ilgoką, kalbą pasakė Amerikos Balso radijo žinių skyriaus direktorius Ernest E. Pell. Jis kelerius metus praleido Sovietų Sąjungoje, turėjo progą susipažinti ir su okupuotos Lietuvos gyvenimu bei kai kuriais disidentais. Aukščiausio lygio vieno asmens literatūros vakaro programą atliko lietuvių tautos dainius laureatas Bernardas Brazdžionis. Po jo lietuvių ir tarptautinių kompozitorių kūrinių padainavo solistė Gina Capkauskienė, Amerikos, Kanados ir kitų kraštų lietuviams pažįstama dainos meno puoselėtoja.

Balandžio 18, sekmadienį, 10:30 val. ryto Detroito lietuvių Dievo Apvaizdos parapijos bažnyčioj, kurioj klebonauja kun. Viktoras Kriščiūnevičius, vyko pamaldos. Šv. Mišias koncelebavo vysk. Vincentas Brizgys, prel. Jonas Balkūnas, P.A., klebonas kun. Viktoras Kriščiūnevičius, kun. Jonas Borevičius, SJ, kun. Jonas Kuznickas, kun. dr. Kornelijus Bučmyns, OFM. Pamokslą pasakė mūsų Susivienijimo dvasios vadas prel. J. Balkūnas. Visas pamokslas ištiesai spausdinamas šiame Garso nu-

Lietuvių Bendruomenės 30 metų sukakties minėjimo Detroito balandžio 17 garbės prezidentumas. Iš K.: V. Kutkus, V. Izickas, V. Kamantas, prel. J. Balkūnas, dr. J. Kuraitė, J. Gaila, G. Aukštuolis, Br. Nainys. Nuotr. J. Carlos

meryje.

Sekmadienio popietėj vyko premijų įteikimas, kuriam vadovavo Juozas Stempuzis. Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba, kuriai pirmininkauja Ingrida Bublienė, paskyrė eilę premijų, kuriom po 1000 dol. skyrė Lietuvių Fondas. Didžiausią literatūros premijai 3000 dol. skyrė Lietuvių Bendruomenė.

Štai šių metų laureatai. Lietuvių Bendruomenės literatūros premija paskirta rašytojui Jurgui Jankui. Dailės premija įteikta dail. Adolfui Valeškai.

Kultūros darbuotojo premija paskirta dr. Vytautui Kavoliui. Liutuanistinės publicistikos anglų kalba premija įteikta dr. Rimvydui Šilbajoriui. Muzikos premija paskirta komp. Juozui Žilėvičiui. Radijo premija įteikta Chicagos Margočio vedėjui Petriui Petručiui. Teatro premiją gavo Chicagos sambūris "Antras Kaimas". Baigiant sukaktuvinę šventę, išklaudyta 14 rezoliucijų. Šventės dalyviai prieš išsiskirstydami turėjo progą papietauti su laureatais.

Kornelijus Bučmyns

REIKALINGI TIKRI ADRESAI

Kuopos Nr., pavardė, vardas:
15 — GONIA, Sylvia B. Stan-
kus
33 — ZAKARAS, John A.
142 — JANUSIS, Paul P.
142 — GRIGANAVICIUS,
Ona

Baltijos tautų žmonės, bet ir visomis priemonėmis palaikyti už geležinės uždangos esančių pavergtų tautų viltis. Baltijos valstybių žmonių kančias mes turim rodyti pasauliui.

Pone Prezidente, Baltijos laisvės dienas parinkta birželio 14-oji; tai masinių deportacijų sukaktis, kada daugybė tūkstančių nekaltų baltų buvo ištremta į Sibirą.

Kiek anksčiau panašią rezoliuciją senatui pasiūlė senatorius Donald W. Riegle Jr. (D-MI). Ruošdamas rezoliuciją, sen. Riegle tarėsi su Amerikos Baltų Laisvės Lyga, tačiau kažkodėl nenorėjo jos pataisyti tiek, kad ji būtų identiška su atstovų rūmuose įnešta kongresmano Henry J. Hyde (R-IL) rezoliucija H.J. Res. 386. Helms ir Hyde rezoliucijų tekstai yra tie patys. Helms rezoliucija jau turi 15 kosponsorijų. Lietuviai kviečiami rašyti savo valstybių senatoriam ir prašyti tapti kosponsoriais S.J. Res. 172.

Rašyti tokiu adresu: The Honorable (senatoriaus vardas ir pavardė), Senate Office Building, Washington, D.C. 20510.

ABLL Inf

Mielas Tautieti, drauskis LK Susivienijime

LKS yra tvirta, saugi lietuvių fraternalinės apdraudos organizacija. Turtas siekia 3 milijonus dolerių.

Turi moderniskus apdraudos planus pilnamečiams ir jaunamečiams:

- 20 metų mokėjimo — 20 Year Payment Life
- 20 metų taupymo — 20 Year Endowment
- Taupymo iki 65 metų — Endowment at Age 65
- Mokėjimo iki 85 metų — Life Paid up at 85 (tik pilnamečiams).

Susivienijimas turi ir priedinius draudimus už mažus mokescius. Aplikantai nuo 16 iki 40 metų, nuo \$500.00 iki \$2000.00 apdraudai priimami be medikalinės egzaminacijos — sveikatos patikrinimo.

Susidomėję apsidraudimu Lietuvių K. Susivienijime, kreipkitės į jūsų kolonijoj gyvuojančios kuopos sekretorių, arba į Susivienijimo centrą išpildant žemiau paduotą kuponą.

LITHUANIAN C. ALLIANCE
P. O. Box 32 (71-73 So. Washington St.)
Wilkes-Barre, Pa. 18703

Esu susidomėjęs apsidraudimu Liet. Kat. Susivienijime

Vardas, pavardė

Adresas

(Zip Code)

Jeigu norėtum priklausyti šiai kolonijoj gyvuojančiam Susivienijimo kuopon, centras pasiūlys šį kuponą kuopos sekretoriui, kurz esminiai atitankę suteiks patikrinimų, patarimų ir atliks reikalingus formalumus. Malonėkite atsakyti: (taip ar ne). Jeigu norėtum įstątyt centrinėn kuopon, tada ir narysėte mokescius siųskite tiesiog į centrą. Malonėkite atsakyti: (taip ar ne).

BALTŲ LAISVĖS DIENA

Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės ilgisi laisvės ir kenčia, bet ne tylėdami. Tikėjimas Dievu duoda jiems drąsos pasipriešinti prispaudėjui, — JAV senatė pasakė senatorius Jesse A. Helms (R-NC).

Pasitūlydamas senatui S.J. Res. 172, senatorius Helms pasakė kalbą, kuri įtraukta į kovo 22 Congressional Record. Kreipdamasis į senato pirmininką, jis kalbėjo:

"Pone Prezidente, mes gyvenam laikus, kada apie laisvę daug kalbama, bet rodoma žymiai mažiau valios aukotis, kad ji būtų išlaikyta... Pavyzdžiuj yra daug, bet šiuo momentu aš noriu atkreipti dėmesį... ypač į Estiją, Lietuvą ir Latviją. Daugelis tų kraštų žmonių yra gimę laisvėj ir laisvės trokšta, bet laisvė jiems paneigta. Šiandien jie gyvena Sovietų Sąjungos prispaudėj; maždaug prieš keturias dekadas Sovietų Sąjunga pareiškė, kad tos tautos yra jos "įtakos sferoj" ir todėl prievarta buvo įjungtos į Sovietų Sąjungą.

Pone Prezidente, Amerika atmeta sovietų pretenzijas, kad Baltijos valstybės yra Sovietų Sąjungos dalis; mūsų valstybės departamentas ir toliau tebeprispažįsta jas kaip nepriklausomas valstybes. Tam pailiustruoti, kai Lietuvos pasiuntinybė Washingtono neseniai šventė tautos šventę, mūsų valstybės departamentas tose išskilmėse buvo gerai reprezentuojamas kartu su kitų tautų atstovais Washingtono. Dalyvavo valstybės sekretoriaus asistentas Elliott Abrams, panaudodamas tą progą išreikšti mūsų nepertraukiamą įsipareigojimą Lietuvos nepriklausomybei. Valstybės sekretorius Alexander Haig pasitūlė asmeniską sveikinimą, kuriame aiškiai pareiškė, kad Amerika ir toliau tęs savo politiką nepripažinti sovietų pretenzijų į ekonomine, politinę ir socialinę (Baltijos valstybių) kontrolę.

Bet, p. Prezidente, neapgaudinėkim savęs nei kitų. Daugeliu "Lietuva", "Estija" ir "Latvija" vardai nieko nebereiskia.

SŪDUVOS LEIDINIAI

A. Bendoriaus — LIETUVOS GEOGRAFIJA. Kaina 3 dol.

Kun. J. Burkaus — TERESĖ NAUMANAITĖ. Kaina 3 dol.

Tėisininko Pr. Šulo — KAIP SUDAROMI TESTAMENTAI. Kaina 3 dol. Su testamentine forma (anglų kalba) 3.50 dol.

Šias knygas galima gauti "Garso" administracijoje: P.O. Box 32 (71-73 So. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703.

Nauja lietuviškų valgų receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba parašė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastikiniu apłanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgų mėgėjoms ir šauni dovana draugams amerikietėms. Kaina 8 doleriai

Užsakymus siųsti: "Garso", P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

GARSAS • Lithuanian U.S. Mission of America

English Section

PROTEST AGAINST KGB INTERFERENCE IN THEOLOGICAL SEMINARY

STATEMENT

TO: P. Griškevičius, First Secretary of the Central Committee of the LSSR CP

FROM: The priests of the Panevėžys Diocese

(The statement is dated May 3, 1981, and was signed by 113 priests; three signatures are illegible).

The majority of the Lithuanian people are Catholic believers. However, the Soviet Government allows too few candidates to enroll in the Kaunas Theological Seminary in order to prepare for priesthood, to take the place of the deceased priests, and to be able to serve the faithful, on the basis of the LSSR Constitution and of the international conventions...

Measures Against Theological Seminary Under Soviet Regime

Prior to World War II, four theological seminaries were preparing priests, and a fifth one was being built... The number of seminarians was not limited. In 1946, the Soviet government in Lithuania left only one theological seminary in Kaunas with a limited number of seminarians. A situation was created, where only three priests were allowed to be ordained in 1969 and three in 1970... In 1980 only ten priests were

ordained for all of Lithuania, but 18 priests died that year. The Diocese of Panevėžys obtained only one priest, while losing five. Parishes are left without priests, and the faithful do not receive appropriate spiritual care... In 1960, there were 177 priests in the Panevėžys Diocese, but twenty years later, even with new ordinations, there were only 130 left. In 1975, seven parishes were left priestless; five years later, 22 parishes are without permanent resident priests. Of 130 priests, 67 have reached the age of 60 (officially, of pension age), while 32 of them are even 70 or more years old; 14 pastors among them have no assistant priests... Therefore, priests and the faithful await new priests from the Kaunas Theological Seminary.

KGB Interference Into Seminary Affairs

Especially painful and harmful is the fact that not all the suitable candidates for priesthood are allowed to enroll in the Seminary. The final word about the admission of the candidates belongs not to the leadership of the Kaunas Theological Seminary or to the ordinaries, but to officials of the Government, with the Commissioner of the

Council for Religious Affairs at their head. They are making an effort to fill the Seminary with as many as possible candidates who feel no vocation for priesthood and lack the requisite physical and mental health. Moreover, the organs of State security are forcing seminarians to collaborate with them. This is very harmful to the Church. We cannot justify a situation, where seminarians undermine the spirit of the theological seminary and having become priests, demoralize the Lithuanian clergy.

Commissioner for Religious Affairs Decides on Seminarians

P. Anilionis, Commissioner of the Council for Religious Affairs, has stated that the Kaunas Theological Seminary accepts candidates who have been discharged from military duty and, therefore, they are usually of weak health, or invalids. In the summer of 1980, the administration of the Kaunas Theological Seminary sent to Commissioner Anilionis... the names of 26 candidates for confirmation, he rejected 17 of them. This is most deplorable. In the summer of 1979, eleven candidates were not allowed to enroll in the Theological Seminary. Why are the most fit candidates prevented from studying in the Theological Seminary? When candidates in poor health are accepted, they must be dismissed later on...

Seminarian Expelled for Associating with Activist Priests

A new painful fact demonstrates that the fate of the seminarians is determined by the Council of Religious Affairs. In the fall of 1980, at the beginning of the new school year, Commissioner Anilionis gave orders to the administration of the Kaunas Theological Seminary to expel seminarian Aloyzas Volskis, who was then in his fourth year. He was accused of having associated himself during his vacation with zealous priests, whom Anilionis calls "extremist priests". Seminarian Volskis is known as a splendid candidate for the priesthood. He is a member of a family of practicing Catholics and has done his military service. The behavior of seminarian A. Volskis is nowhere classified as a crime, sanctioned by State law. The Commissioner used the administration of the Seminary as an instrument for the seminarian's dismissal. He has been acting as an irregular public prosecutor in the Theological Seminary. Who granted him such a right?...

The Kaunas Theological Seminary is maintained by the donations of the faithful alone. These faithful are expecting able priests who would service them spiritually, and they have the right to expect them. And yet candidates for priesthood are selected by KGB agents and the Commissioner of the Council for Religious Affairs. What a horrifying historical paradox! The Theological Seminary is not some technical institute — how can it be guided by individuals, who are ignorant of spiritual life, who do not treasure it, and who even fight against faith and Christ's Church?!

To remind the sender of birthday cards of the appropriate dates, the U.S. Helsinki Watch Committee has also published a calendar marking the prisoner's birthdays. The calendar contains a photo of Viktoras Petkus and a quotation from one of his statements:

"We are not the first to make such an appeal, and we are not so naive as to hope for immediate sympathy. But a sense of responsibility before our country and history impels us to express our views in the hope that our voices will be heard, if not now, then at least before it is too late"

For more information and copies, write to: Helsinki Watch, 205 East 42nd Street, New York, N.Y. 10017.

ADDRESS DIRECTORY OF IMPRISONED HELSINKI WATCH MEMBERS

LITHUANIAN MEMBERS LISTED

The U.S. Helsinki Watch Committee has published a valuable "Address Directory", which lists the imprisoned members of the Helsinki Watch Groups in the Soviet Union and Charter 77 VONS in Czechoslovakia. The following Lithuanians are included:

GAJAUSKAS, Balys. Born February 26, 1926. Sentenced on April 14, 1978, under Article 68, to 10 yrs. special labor camp, 5 yrs. exile. Write: P.O. Box 5110/1-VS, Moscow, USSR. Copies to: Irena Dumbrytė-Gajauskienė (wife), c/o Laima Šulskienė, Palangos 18-12, 233000 Kaunas, Lithuania, USSR.

JUREVIČIUS, Mečislovas. Born October 29, 1927. Sentenced on June 26, 1981 under Article 199-3, to 3 yrs. standard-regime labor camp. Write: Brigada 51, Būrys 5, Kapsukas OC 12/3, 234520 Lithuania, USSR. Copies to: Jurevičius Family, Spindulio 6, kv. 10, Šiauliai, Lithuania, USSR.

PETKUS, Viktoras. Born December 30, 1929. Sentenced 68, to 3 years in prison, 7 yrs. special-regime camp, 5 years exile. Write: P.O. Box 5110/1-VS, Moscow, USSR. Copies to: Eitan Finkelshtein, Liepos 21, n. 10, kv. 10, 23200 Vilnius, Lithuania, USSR.

STATKEVIČIUS, Algirdas. Born April 1, 1923. Sentenced on August 11, 1980, under Article 68, to forcible internment in a psychiatric hospital. Write: nchr. OM-218/st-2, Chernyakhovsk, 2381000 Kalinin-gradskaya obl., USSR.

VAIČIŪNAS, Vytautas. Born March 9, 1930. Sentenced on June 26, 1981, under Article

Kęstutis Miklas (far right), special correspondent for Darbininkas to the United Nations, presents a copy of the United Nations Press Directory to the UN gen. secretary Javier Perez de Cuellar (far left). The Directory was printed by the Lithuanian Franciscan Press in Brooklyn, N.Y.

"BILLINGUALISM", RUSSIFICATION AND RESISTANCE

The term of "bilingualism" in the USSR is actually an euphemism for Russification though the imposition of the Russian language in education, beginning with the kindergarten, and all spheres of public life. This sensitive subject is given the official treatment in the theoretical monthly of the Lithuanian CP, *Komunistas* (1981, No. 12).

Tsarist Mistakes in Russification Admitted

The monthly recalls that "bilingualism" was already spreading in the Russian Empire, but that the "compulsory introduction of the Russian language and the tsarist assimilation policy" contributed to the slowing down of this "objective process", because it provoked a "wave of reaction in the form of local nationalism", which was marked by "distrust of anything Russian" and by "antagonism towards the Russian language". (The monthly omits the mention of similar distrust and antagonism today).

Teaching of Russian

"Unsatisfactory" in Rural Areas
Although the present drive to impose the Russian language has prompted protests and demonstrations — particularly in Georgia, Estonia, and Lithuania — *Komunistas* blithely maintains that under the Soviet system the progress of bilingualism is "completely voluntary" and coincides with the "flowering of national languages and cultures". But the monthly finds the present level of Russian-language skills among the non-Russian nationals still unsatisfactory. More than nine-tenths of the inhabitants of the USSR, *Komunistas* writes, are sufficiently conversant with the Russian language for international communication, but the process is still "incomplete". In the monthly's opinion, the insufficient knowledge is due to the fact that in many national (i.e., non-Russian) schools, especially in the rural areas, the teaching of the Russian language is "unsatisfactory".

Fifty Percent of Balts Said to Speak Russian Fluently

Komunistas reports that the process of "bilingualism" will soon be completed in the autonomous republics situated in central Russia. (This confirms the fact that "autonomous republics" succumb to Russification more quickly than the "Union republics"). In the Baltic republics of Lithuania, Latvia and Estonia, five out of ten indigenous nationals are said to speak Russian fluently.

"Proletarian Internationalism" Equals Russification

The CP monthly lets the cat out of the bag when it empha-

sized the importance of learning Russian "in order to achieve a successful solution of economic and political tasks and to educate all Soviet citizens in the spirit of proletarian internationalism". ("Proletarian internationalism" is another pseudonym for Russification). *Komunistas* goes on to list various measures designed to improve the teaching of Russian to non-Russians in the USSR.

"In some Union republics, the Russian language is taught in all national schools beginning with the first grade. Pedagogical institutes in these republics are training increasing numbers of Russian-language teachers. Parallel classes are now functioning in a growing number of schools: the teaching there is both in the Russian and in the

national language... 35.2 percent of the Russians residing in Lithuania and 20.1 of those residing in Latvia have stated that they fluently speak Lithuanian and Latvian, respectively. (Vestnik statistiki, 1980, No. 10)".

A Homogenized "Soviet People" by 2000?

The author of the article expresses his confidence that by the end of this century "this characteristic of the Soviet people (i.e., fluency in Russian) will be fully formed — all the inhabitants of the Soviet Union will know the language of international cooperation". One important factor is not mentioned in this article, namely, the resistance of the non-Russian nationals, particularly the Balts, to the prospect of becoming a homogenized Soviet people.

CATHOLIC COMMITTEE ASKS GOVERNMENT TO ALLOW PROCESSIONS

Document No. 49 of the Catholic Committee for the Defense of the Rights of the Believers

TO: Central Committee of the Lithuanian CP and the LSSR Ministers' Council.

On June 25-26, 1981, two people were tried for religious processions from Tytuvėnai to Šiluva. The LSSR Supreme Court in Vilnius sentenced Mečislovas Jurevičius, a worker, to a three years' loss of freedom, his sentence to be served in strict regimen corrective labor colonies; in Širvintai engineer Vytautas Vaičiūnas was sentenced to two-and-a-half years loss of freedom, to be served in ordinary regimen corrective labor colonies. It is incomprehensible on what grounds Vytautas Vaičiūnas was tried in Širvintai? Both defendants, good Catholics and individuals of a high moral stature, were charged with having organized and actively participated in the religious processions from Tytuvėnai to Šiluva, without obtaining a permit of the Executive Committee. The defendants were incapable of organizing processions of such magnitude and the accusation was not supported by a single witness. Since M. Jurevičius and V. Vaičiūnas did not organize religious processions from Tytuvėnai to Šiluva, they consequently did not apply for a permit. Religious processions from Tytuvėnai to Šiluva are traditional and the faithful congregate for them without any-

body organizing them.

We would like to remark that the Executive Committees never issue permits for religious processions. For instance, the pastors of Viduklė, Kybartai and Skaudvilė have frequently applied to the Executive Committees, asking them to grant permits for religious processions. They have received neither the permits, nor even any replies. The former deputy chairman of the Raseiniai Executive Committee, Z. Butkus, told the pastor of Viduklė: "We shall never grant any permits for religious processions". Experience shows that the local organs of the Soviet Government act only as representatives of the atheists and guide their actions by certain secret instructions. Therefore one should not be surprised that when people lose hope for obtaining a permit to stage processions, they stop asking for it.

The faithful have more than once appealed to the Catholic Committee for the Defense of the Rights of Believers, asking it to defend their rights which are guaranteed by the articles 48 and 50 of the LSSR Constitution. Therefore we address ourselves to the LSSR Ministers' Council with a request to permit the believers to stage a traditional and purely religious procession from Tytuvėnai to Šiluva, which will take place on August 23, 1981.

(From "The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania" No. 49)

Lithuanian Catholic Alliance members have the right to make certificate loans up to the amount of cash value in accordance with the number of years the certificate has been in force.

RUSSIAN DISSIDENT PAYS HOMAGE TO LITHUANIA

Parallels between Tsarist and Bolshevik Regimes

A Russian Samizdat author, writing under the pseudonym M. Bolchovskoj, has published an article on Lithuania, titled "The Book Smugglers". The title refers to those Lithuanians who risked their security and even lives to smuggle forbidden books from East Prussia across the border into Russian-occupied Lithuania during the prohibition of the Lithuanian press by the Tsarist regime (1864-1904). The author's views are of special interest, because they show a large fund of goodwill for Lithuania's freedom aspirations among the Russian intelligentsia. An abbreviated version of the article follows.

When my compatriots return from Lithuania, they complain: "We are not liked there". And where does anybody like us? When in the stores of Moscow ... people appear carrying sacks and vigorously buy up sausage, loaves of white bread, French butter and Finnish eggs, the true Muscovites regard them as Lenin regarded the bourgeoisie.

Well, Lithuania also has other reasons to dislike us.

I crossed the invisible border of Lithuania on unofficial matters and without any intention to chase for Lithuanian goods. And nevertheless I was very disturbed. Each Russian is responsible for the "happiness" of that Baltic country.

Here is Vilnius, the Hill of Gediminas, and at its foot, a bust of Alexander Pushkin, as is erected by the Governor General of Vilnius.

"What has upset you? Disturbances in Lithuania?" (A line from Pushkin's poem. Ed.) I was ashamed to look into his eyes.

Some of our intellectuals today would like to reduce our historic guilt to a temporary guilt, and then to load that guilt on anybody else: on the Jews, on the Latvians, or on Western Europe that infected Holy Russia with Marxism. May their Byzantine God forgive them that Byzantine wisdom!

I saw many beautiful things in Lithuania, but today I shall speak about a small monument, which may not be noticed by everybody ... What kind of a monument is this? A peasant carrying a sack on his back, attentively scans the distance. He is carrying *samizdat* (a Russian word for literature published abroad and then smuggled into the country. Ed.) from Prussia into his native land. He must cleverly evade the border guards. Barbed wire does not exist yet, thank God; the Eng-

lish are only beginning to manufacture it for the Boers.

I take off my cap before the "Book Smuggler". Lithuania as well as Russia has experienced many events since those times, but the free world still must thread with caution, as in the past.

Flowers are placed at the tombs of the unknown soldiers. All I can do is to relate some facts known to me about the Lithuanians who smuggled the forbidden literature into their country at the turn of the 20th century.

In 1907, a book was published in St. Petersburg, titled *The Revolutionary Movement in Russia, According to the Reports of Minister Muravyov*. In those days the reports had the following title: "The Humblest Account of the Minister of Justice Concerning the Cases of Crimes Against the State During 1897 and a Short Review of the Anti-State Movement in the Empire During 1894-1897". I quote:

"A certain portion of the Lithuanian population in the Northwestern territory (the tsarist government's term for Lithuania. Ed.) is infected with national separatism ... The governmental measures, which aimed at weakening the Polish influence among the native Lithuanians by introducing the Lithuanian language as a compulsory subject ... have had the effect of vigorously prompting the Lithuanian young generation to educate themselves and, simultaneously, awakening their national consciousness ... A secret "Lithuanian" circle was formed in 1886 among the students of the University of Moscow. Its members launched a vivid national propaganda campaign and established close links ... with the better-known Lithuanian agitators in Lithuania and abroad. With the assistance of those individuals, a Lithuanian-language monthly *Varpas* (The Bell), aimed at educated readers, began publication in 1889, in Tilžė (Tilsit, "Lithuania Minor" — East Prussia. Ed.). The newspaper *Ūkininkas* (Farmer) was launched for distribution among the peasantry ... The clergy began publishing in Tilžė (Tilsit) a special ultraclerical newspaper *Apžvalga* (Survey) and followed it with a monthly *Tėvynės Sargas* (The Guardian of the Homeland). In these publications they propagated an extreme religious intolerance and a fanatical hatred of the Russian State system and the Orthodox faith. The editors of these periodicals

conducted the same criminal agitation by publishing in the Lithuanian language various titles, calendars, as well as individual brochures ... The blind devotion of the Catholic population to their priests has created favorable conditions for the dissemination of the priests' teachings, while the almost universal literacy of the Lithuanians ... ensured a broad demand for the underground publications. For these reasons, the above-mentioned publications began secretly arriving into the empire in large numbers ... One should pay special attention to the style of the "most humble account". All the bureaucratic clichés — "criminal agitation", etc. attest to the fact that the official destroyers of free speech do not change.

Then, as now, the blue uniforms do not persecute anybody for religious convictions. They merely fight against "intolerance and fanaticism", against the hatred of the "state system" and of the "only true world view", that is, the "Orthodox (true believers) faith".

Of course, the city of Soviets was still Tilžė (Tilsit) at that time and did not belong to the ruler of the Russian empire. Therefore it was more difficult for them "to tear up the Lithuanian national separatists strivings by the roots". But in those days the Hohenzollerns of Berlin and the Holstein-Gottorps of Petersburg were related. If not directly, then by a roundabout way our justice managed to reach Tilžė (Tilsit) as well.

"Your Imperial Highness has deigned to order that the Minister of Foreign Affairs be informed about crimes against the State ... so that a proper diplomatic contact be established with the German Government in order to find ways and means to discontinue the printing in Prussia of Lithuanian-language writings that are obviously inimical to Russia.

"... On June 16, 1897, I supplied the relevant information to Hofmeister Count Muravyov, who told me that His Majesty the Emperor of Germany is cordially determined to con-

Ann Jillian-Jūratė Nausėdaitė, born in Cambridge, Mass. of Lithuanian immigrant parents. She is a versatile star of stage, screen and TV. She speaks fluent Lithuanian and is always proud of her Lithuanian heritage. Among her latest successes: on stage, is the Broadway hit "Sugar Babies", the TV series "Making a Living", and the lead in the TV movie "Mae West".

tributed to the destruction of the above-mentioned propaganda and has given personal orders to his Minister of the Interior on this issue".

The alliance between the Hohenzollerns and the Holstein-Gottorps has disintegrated — the First World War and the subsequent revolutionary changes in Russia and Germany allowed the manifestation of "national consciousness" and legalized free speech in the native language.

Unfortunately, — and it was a terrible misfortune not only for Russia and Germany, but also for all the neighboring nations, — the earlier family ties that once linked the crowned heads of the empires were very soon replaced by the "spiritual comradeship" of the (Russian and German) dictatorships. We saw the traditional division of Poland and the traditional Russian-German "concern" about the fate of Lithuania. And only the new technological means and a higher degree of cruelty in the execution of the imperial goals distinguished the new Majesties from the old ones.

The forest of the Gods" (a concentration camp. Ed.) awaited our Book Smugglers... The 19th century bequeathed to us (Pushkin's) dream about the "times of the future, when nations, having forgotten their quarrels, will join in a greater family". We, the children of the 20th century, are responsible for the fact that this dream about the brotherly union of all peoples has degenerated and has become the cruel reality of the "forest of the Gods".

The United Nations *de jure* and hostile nations *de facto*, the declarations on rights and the actual rightlessness, the scientific-technological power and the material-spiritual poverty — these are only a few of the contradictions, in which we are enmeshed ... The knot of these contradictions cannot be cut by sword; it can only be untied by the FREE SWORD.

Therefore, march on, Book Smuggler, and may success accompany you on Lithuania's road and in my homeland ...

FELLOW LITHUANIANS... Do you want to "GET INVOLVED"? The KNIGHTS OF LITHUANIA is a nation-wide organization of Catholic men and women of Lithuanian ancestry and their spouses, who have joined together to preserve their heritage, customs and language ... For more information, please contact: Mrs. Elsie Koemick 148 S. Wylie St., Frackville, PA 17831. Phone 717 874-1181.

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

BOARD OF DIRECTORS

Spiritual Advisor: Rev. Msgr. John Balkūnas, P.A., 555 68th Avenue, St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Home — 813: 367-2523.

President: Thomas E. Mack, Esq., 11 West Union Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 472-3880. Office 717: 823-1131.

Vice-President: Joseph B. Laučka, 9610 Singleton Drive, Bethesda, Md. 20817. Home — 301: 530-5631.

Secretary: Frank J. Katilus, 1059 Blair Avenue, Scranton, Penna. 18508. Home — 717: 342-3619.

Treasurer: Mrs. Leocadia Donarovich, 37 Eldon Avenue, Lansdowne, Penna. 19050. Home — 215: 626-2409. Office 215: 645-4100.

Trustees: George F. Sadauckas, 119 S. Rebecca Avenue, Scranton, Penna. 18504. Home — 717: 344-0429. Office 717: 348-3808.

Mrs. Rosalie Kizis, 134 Church Street, Pittston, Penna. 18640. Home — 717: 654-4271.

Medical Examiner: Joseph A. Stankaitis, M.D., 124 Croydan Road, Rochester, N.Y. 14610. Home — 716: 288-0604. Office 716: 263-6320.

Directors: Mrs. Albina Poska, 6606 S. Washtenaw Avenue, Chicago, Ill. 60629. Home — 312: 434-2374.

Leonard Pallis, 352 West Main Street, Plymouth, Penna. 18651. Home — 717: 779-1977. Office 717: 826-6440.

Léonard Mikelonis, 2934 Grendon Lane, Baltimore, Md. 21234. Home — 301: 665-2218.

Executive Director: Charles A. Liscosky, 137 Charles Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 822-4855. Office 717: 823-8876; 829-2406.

Garsas Editor: Rev. Cornelius Bučmys, O.F.M., 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207. Office — 212: 827-1352.

CONSTITUTIONAL COMMITTEES

Benevolent Committee: Mrs. Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Penna. 18602 Home — 717: 472-3880.

Mrs. Joan Baranosky, 106 W. Brady Street, West Wyoming, Penna. 18644. Home — 717: 693-1795.

Mrs. Gene Kudirka, 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207. Home — 212: 235-0724.

Press & Information: Mrs. Regina Pikunas, 8761 W. Outer Drive, Detroit, Mich. 48219. Home — 313: 532-2109.

Albin A. Apton, 275 Empire Boulevard, Rochester, N.Y. 14609. Home — 716: 482-8571.

Dr. Leonard J. Simutis, 3551 W. 98th Street, Evergreen Park, Ill. 60642. Home — 312: 425-5494.

Constitution & By-Laws: Gerard Pallis, R.D. 3, Tunkhannock, Penna. 18657. Home — 717: 836-1266.

Stasys Lukoševičius, Sr., 1935 W. 7th Street, Woodhaven, N.Y. 11223. Home — 212: 849-6083.

Mrs. Frances Katilus, 1059 Blair Avenue, Scranton, Penna. 18508. Home — 717: 342-3619.

Judicial, Grievances & Appeals: Mrs. Mary Kozerski, 35 Hilldale Avenue, Plains, Penna. 18705. Home — 717: 823-8468.

Sylvester Kossa, 93 Russell Street, Edwardsville, Penna. 18704. Home — 717: 287-8554.

Charles Liscosky, 137 Charles Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 822-4855. Office 717: 823-8876; 829-2406.

Youth Committee: Jonas R. Kuprys, 1806 S. 49th Court, Cicero, Ill. 60650. Home — 312: 863-0935.

David Donar, 37 Eldon Avenue, Lansdowne, Penna. 19050. Home — 215: 626-2409.

Mrs. Audrone Elvikis, 2951 West 63rd Street, Chicago, Ill. 60629. Home — (unpublished number).

PROTEST AGAINST KGB INTERFERENCE

Continued From Page 5

Demands for Change in the Treatment of Seminary

Please consider the questions we have raised and discuss our statement, so that the situation of the Kaunas Theological Seminary can be really improved.

1. Article 50 of the LSSR Constitution provides for a "separation of Church and State in the LSSR". Consequently, bishops and administrators of dioceses as well as the administration of the Theological Seminary should be allowed to freely administer all the affairs of the Theological Seminary and to accept all suitable candidates, without limiting their numbers, without any selection of the Commissioner of the Council for Religious Affairs and without his confirmation. Article 38 of the LSSR Constitution grants "... the right to choose a profession, professional training, education, with a view to the needs of society ...". Each parish must have a priest, but those who want to prepare for priesthood are being impeded. This is a discrimination of the believers — they are humiliated, made to suffer pain, and made justly indignant because of the obstacles and abuses that are inflicted on them ... Commissioner Anilionis is proclaiming publicly that the acceptance of the candidates is freely arranged by the ad-

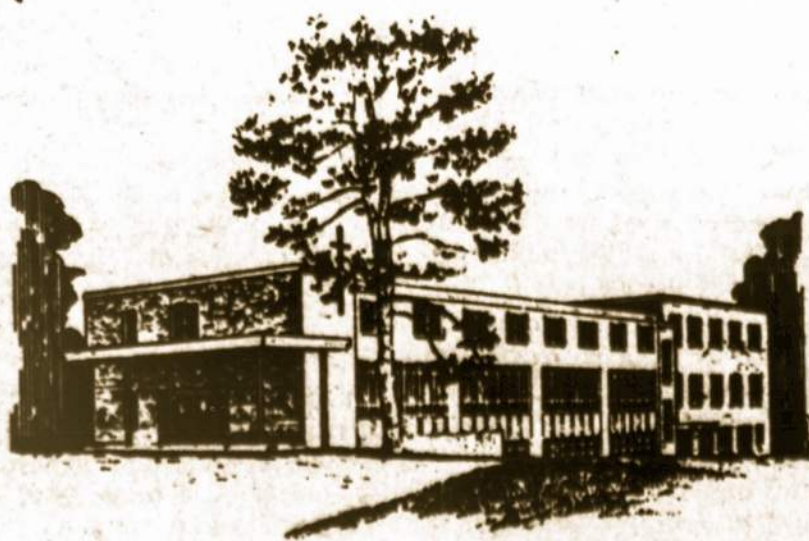
ministration of the Theological Seminary. Let this become true ...

2. KGB agents should be given orders to stop blackmailing the candidates and otherwise obstructing their acceptance to the Kaunas Theological Seminary. Seminarians who are pursuing their studies should not be recruited for collaboration with the KGB, because that is incompatible with Seminary education. The activity of the KGB agents in the Seminary is sufficiently obvious ...

3. The acceptance as well as the expulsion of candidates (in case they are unsuitable) must be left to a free decision of bishops, administrators, and the Seminary leadership. Therefore, we ask you to order the Commissioner of the Council for Religious Affairs to revoke the ban against seminarian A. Volskis and to allow him to continue his studies in the Kaunas Theological Seminary, because he was expelled from the Seminary at the order of the Commissioner of the Council for Religious Affairs.

4. Bishops and administrators of dioceses should be given a free hand in the selection of the spiritual leadership of the Kaunas Theological Seminary as well as of the instructors.

5. Please restore to the Kaunas Seminary the rights of an institution of higher learning and excuse the seminarians from military duty.

Lithuanian Franciscan Fathers cordially invite you to spend your summer vacation at their own summer resort, Kennebunkport, Maine.

The season begins July 3 and closes September 6.

The Guest House is located on a scenic spot right on the Atlantic coast. The prices for room and board reasonable.

The address for information:

Franciscan Guest House
Kennebunkport, Maine 04048
Phone (207) 967-2011

COMMUNIST FUNCTIONARY WARNS OF PERILS OF "MODERNISM"

L. Šepetyš depicts modern art as "capitalist weapon"

"Today as before, our ideological enemies are not sparing any money and efforts in their drive to infect the Soviet, and hence Lithuania's art with modernism". The revelation of this secret capitalist weapon was made by Lionginas Šepetyš, Secretary of the Central Committee of the Lithuanian CP, in the periodical *Sovetskaya Kultura*. (His article, "Communist Ideals and the Mask of Modernism" was subsequently reprinted in *Literatura ir Menas*, Vilnius, January 30, 1982).

Art — "Sensitive Domain of Ideological Struggle"

Šepetyš begins his article with a praise of the Lithuanian artists represented in the great exposition that opened in Vilnius on the eve of the anniversary of the October Revolution. But he cautions that attention must be paid to the "negative phenomena" in some of the works, because the "tensions and the sharpness of the ideological struggle demand an evaluation of each step in art", since art is a "very sensitive domain of that struggle".

"Conditions for the development of a modernist school simply do not exist here", Šepetyš asserts flatly. "Our entire artistic culture is determinedly opposed to modernism, which... did not exert a major influence on our artistic practice even when Lithuanian artists had their first meeting with Western art. Now when modernism has degenerated and has become an obvious anti-art, it has lost any, even ephemeral, attraction". In contrast, Šepetyš says, the "masses of the world are sincerely enchanted by realistic and especially Soviet multi-national art".

Western Villains Try to Seduce Artists with Modernism

However, after announcing that "modernism" was practically dead, the CP CC Secretary goes on to warn that the tendencies of modernism were "dangerous, above all to the young artists". And that is why, he says, the "propagators of the Western fashions are attempting to whip up interest in modernism among our young artists, by stubbornly maintaining that modernism is innovative. Šepetyš discerns in some canvases in the exhibition a "blind, unreasoned aping of modernist examples, or demonstrative associations with them". In such cases, he says, the painter's art becomes "hypocritical and confronts our way of life and mentality" — the painter becomes a "mechanical translator from a foreign language". Some painters, for instance, go back to the "dead metaphor of cubism", which they regard as "innovative".

"Traces of 'Falsified Hyperrealism' in Lithuanian Canvases"

Šepetyš singles out the so-called "hyper-realists" as an exceptionally dangerous species. This is because they try to "compromise" realism, which, as Šepetyš explains, is the proper domain of "socialist realism". He describes the "hyper-realists" as "screaming": "We are more realistic than Soviet art!" Regrettably, the traces of this "fictitious" and "falsified" realism are sometimes visible in the canvases of some of the Lithuanian painters.

In his article, Šepetyš appropriates the great Lithuanian visionary painter M. K. Ciurlionis (1875-1911) for Soviet art: "In vain have our opponents in the West attempted to declare Ciurlionis as one of the fathers of contemporary modernism. We won't give him away". (This claim has an ironic ring in view

of the Soviet attacks against Ciurlionis in the 1940's and 1950's, denouncing the painter as a "decadent modernist").

Retreat, from "Socially Significant Themes" Deplored

Šepetyš also expresses his concern about the "limitless admiration of the decorative" and the "retreat of some masters from socially significant themes and, speaking about the young, most likely the ignorance of those themes". He urges the young artists to seize and try to solve the "essential themes of our era".

Soviet Art — Weapon Against "Bourgeois Ideology"

From the subject of art Šepetyš moves to the sensitive question of non-Russian nations in the USSR and their relations with the Russian "big brother". He calls the "multinational character of our unified artistic culture" a "powerful means of struggle against all kinds of phenomena of the bourgeois ideology". Echoing Brezhnev, he announces that the "great and vitally important process of mutual enrichment and of the rapprochement (in Russian, *sblizheniye*) of national cultures, is under way". And then, in a truly Orwellian display, he tells that the "united method — socialist realism — stimulates the free development of national cultures and helps to solve the general most important problems of art and life".

Apology for the Russification of Lithuania's Culture

Šepetyš then zeroes in on the "legend about the national distinctness of the Lithuanian culture", which he calls "one of the main and tiresome themes of our ideological enemies as well as of the Lithuanian bourgeois emigres". He accuses them of "trying to heat up the nationalist feelings of some citizens and to confront Lithuanian art with the Russian. In doing this, Šepetyš says, they are allegedly "defending" Lithuanians from "progress". He warns that modernism is "cosmopolitan", "anti-people", and a "faithful servant of reaction". According to Šepetyš, modernism, which is "financed by the monopolies", attacks socialist realism and simultaneously attempts to slander the entire spiritual life of Lithuania". He asserts that the "ideologists of modernism" are "accusing our art of... monotony and party dictates", while they "spread discord, hatred of man, and support the armaments' race".

Socialist Realism vs. Modernism — a Historic Debate

Following this apology for the Russification of Lithuania and having delivered himself of vague charges against the unnamed "ideologist of modernism", Šepetyš assures his readers that "socialist realism will be victorious in the historical debate with modernism". He warns, however, that the "victory must be won through struggle" and emphasizes the importance of the painters' "ideological and methodological preparation".

The grand inquisitor of Soviet art, Andrei Zhdanov, used to buttress his decrees with obligatory quotations from Stalin. Zhdanov's pupil, Lionginas Šepetyš, enhances his article with an excerpt from "The Memoirs" by Leonid Brezhnev, the contemporary "infallible" expert on art and life. He cites Brezhnev on the dangers of "errors in the education of the artistic personnel", since "no vacuum exists in the present world: wherever we are indifferent, our ideological enemies are at work".

Program to Indoctrinate Artists

In conclusion, Šepetyš reports about an ambitious undertaking designed to indoctrinate Lithuanian artists, in keeping with the long-term program for the development of art as outlined by the 26th Congress of the Soviet Communist Party. He informs that "methodological seminars of political education" are being organized at the Communist Party municipal committees in the major Lithuanian cities. In these seminars,

"creative workers" study the questions of artistic theory and practice "from the point of view of the present ideological struggle". Thus, Šepetyš intones, "our painters reinforce their fidelity to the course which has been traced by the party, and express their fervent, passionate striving to assist the party even more effectively in the solution of the historic tasks of the construction of communism".

A New Freeze in the Offing?

Šepetyš' vituperations bring back memories of the most reactionary excesses directed against the so-called "Western influences" in Soviet art during the late 1940's and the early 1950's. They may herald a new freeze for Lithuanian arts and a new wave of Russification.

CONFISCATED WORK REVIEWED IN LITHUANIAN SAMIZDAT

A scholarly work on atheism has been reviewed in a Lithuanian samizdat publication recently smuggled to the West.

Spiritual Genocide in Lithuania by Vytautas Skuodis was confiscated by security agents during a search of the author's home in Vilnius, the capital of Lithuania, on November 24, 1979. American-born geologist Vytautas Skuodis was arrested a few months later and sentenced to 7 years strict regime labor camp and 5 years internal exile for "anti-Soviet agitation and propaganda".

The review of Skuodis' book appears in issue no. 28 of *The Dawn (Aušra)*, a political journal, which has been chronicling events in Lithuania since October 1975. It is one of 16 underground publications being circulated in Lithuania.

According to the reviewer, K. Svitrys of "The Dawn", *Spiritual Genocide in Lithuania* is a serious, objective, well-argued and scholarly work. It analyzes atheist propaganda in Lithuania from 1940-1976. The 222-page work relies on statistical and bibliographic method to survey the promotion of atheism in Lithuania. It contains 37 tables, a listing of 7057 atheist publications as well as 509 atheist brochures and books.

According to Skuodis, 1781 of the 2141 atheist authors compiled in his list, are of Lithuanian origin. 1329 have published singular articles.

One chapter in his book supplies biographical information on the most prominent advocates of atheism. They come from varied backgrounds and fields of specialization, ranging from physical education to chemistry.

The reader is even acquainted with some of the propagators of atheism in pre-war times, who fell silent when the Soviets occupied Lithuania — when conditions were seemingly favorable to their views. They were nevertheless at odds with Soviet atheism, which subordinated all to the Communist Party. The purpose of the pre-war freethinker philosophy in Lithuania was to establish separation of church and state and to secularize society. For Soviet atheism, the struggle against religion was only part of the program. Freethinker atheism was too democratic for the Communists, since it believed in freedom of conscience.

The oldest target of atheist indoctrination, according to Skuodis, is the clergy. For obvious reasons, the Soviets have consistently sought to reduce its size and its influence. Skuodis notices that media attacks on priests are largely concentrated in regional Party papers. According to Skuodis, anti-clerical propaganda comprises one-third of all atheist publications. In addition to the "what", Skuodis lists the "why" for this policy:

1. To paralyze the pastoral activism of the most able priests.
2. To attack their personal integrity without fear of public uproar, since regional papers are unavailable to the mass Lithuanian populace as well as to the West.
3. To implement atheist propaganda against the clergy on a systematic basis.

Such topics as divorce, alcoholism and venereal disease receive minimal attention in the Soviet press, according to the statistics in Skuodis' book. Religion is portrayed as the evil of evils by the state media. Skuodis shows how atheist publications view religion as 26 times more dangerous than public drunkenness, 80 times more hazardous than criminal offenses by minors and 166 times more threatening than hooliganism. He notes that authors of atheist works often neglect to write about the real problems of the community.

The reviewer recommends publication of a more popular version of Skuodis' dissertation-like work. He asserts that the title of the book, *Spiritual Genocide in Lithuania*, is inaccurate. The concept of spiritual genocide, according to the reviewer, encompasses not only anti-religious propaganda, but also the falsification of a nation's history along with the destruction of its language via russification. Svitrys suggests that these areas not covered in Skuodis' book be analyzed in future works.

The author of *Spiritual Genocide in Lithuania*, Vytautas Skuodis, is incarcerated in Barashevo, a Mordovian labor camp.

A Lithuanian mother. This photo was taken in Lithuania by Kazys Daugėla prior to World War II.

CATHOLICS IN OCCUPIED LITHUANIA — PORTRAIT OF A "COURAGEOUS PEOPLE"

Using the same method as in Afghanistan forty years later, that is, "in the name of a treaty and friendship and mutual assistance", Soviet troops in June, 1940, invaded three small peaceful States on the eastern shore of the Baltic Sea: Estonia, Latvia and Lithuania... Among the lakes and forests of Lithuania, the partisans conducted a guerrilla resistance until 1952, vainly hoping for an intervention by the free Major Powers. Now these three Baltic States are part of the USSR... For

many of us, this report on Lithuania's Catholics will be a revelation leading us from understanding to gratitude:

— understanding of a courageous people and an exemplary Christianity;

— gratitude for confessors and martyrs who invigorate the entire Church body with the quality of their spiritual life.

(From the introduction to *CATHOLICS IN SOVIET-OCCUPIED LITHUANIA*, translated from *CHRETIENS DE L'EST*)

ANNUAL BALTIC FREEDOM DAY RESOLUTION INTRODUCED IN CONGRESS

On January 27, 1982, Representative Henry J. Hyde (Ill.) introduced in the House a joint resolution, establishing an annual observance of Baltic Freedom Day on June 14, the anniversary of the mass deportations to Siberia in 1941. "On that day", Congressman Hyde said, "all Americans, and especially those of Baltic heritage, will draw attention to the continuing oppression of the Baltic Republics and with one voice call for

freedom. The Soviet Union must know that time will not blot out their shame and that their crimes of today will only recall more vividly their crimes of yesterday. The People of the Baltic Republics must know and draw strength from the fact that Americans share their desire for freedom and national independence and have resolved to keep their plight before all the people of the world, including their capturers".

PROTEST OVER OMISSION OF BALTIC STATES FROM "MAP OF FREEDOM"

"The Map of Freedom", published by Freedom House in January, 1982, drew criticism from Baltic diplomatic representatives and organizations in the United States. The Freedom House is a private body that sponsors programs "to strengthen the institutions of freedom" and has supported the cause of freedom for the Baltic States.

The map in question fails to indicate the special status of Lithuania, Latvia and Estonia. Moreover, the Baltic States are not included in the list of "Not Free Nations", which adjoins the map. In a letter to Senator Daniel P. Moynihan, a member of the executive committee of Freedom House, the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania asked him "to take the necessary steps to correct the grave harm being done by Freedom House to the Baltic States and their cause". The letter to Senator Moynihan

was preceded by various protests addressed to Mr. Leonard R. Sussman, Executive Director of the Freedom House. Anicetas Simutis, Consul General of Lithuania, wrote: "Countries like Afghanistan, Czechoslovakia, Hungary and Poland are on the list but why not Lithuania? The only difference between these countries and Lithuania vis-a-vis the Soviet Russia is the date of conquest". Mr. Simutis also reminded Mr. Sussman that the U.S. Department of State includes Lithuania in its list of independent countries and that "Lithuania's incorporation into the so-called Soviet Union is not recognized by the Government of the United States".

The argument of Mr. Simutis was supported by Ernst Jaakson, Consul General of Estonia. He wrote to Mr. Sussman that "thousands of citizens of Estonia, Latvia and Lithuania are still using and traveling throughout the free world on Estonian, Lat-

vian and Lithuanian passports renewed and validated by the recognized diplomatic and consular representatives. These citizens can certainly not accept the view that their countries and peoples have been wiped off the map of Europe. Such a presentation is, to say the least, misleading and can serve only the interests of the Soviet Union".

In his reply, Mr. Leonard R. Sussman said that the policy of his organization was "to include in the Map of Freedom only those political units recognized by the government actually in control of the area. United States or United Nations recognition cannot be our guide... We do not want to draw a line for or against any people's aspirations; to include some cases and not others would do just that". This reply was found unsatisfactory by the Baltic correspondents who again emphasized that Mr. Sussman should have taken account of the special status of Lithuania, Latvia and Estonia.

WYOMING KLONIO ŽINIOS

ANNIE MORGALIS APPOINTED LITHUANIAN-AMERICAN COMMISSIONER

Harrisburg, Pa. — Governor Thornburgh April 7 announced the appointment of Annie Morgalis of Minersville as the Lithuanian-American Commissioner on his Heritage Affairs Advisory Commission.

The selection of Annie Morgalis to the Commission raises the number of ethnic communities represented to 20. The Heritage Affairs Advisory Commission is a non-salaried, bi-partisan group of community leaders working together to provide and encourage the awareness, understanding, and appreciation of the traditions and cultures of Pennsylvania's ethnic people.

Governor Thornburgh based his selection of Annie Morgalis on her past involvement with the Commission and on her outstanding contributions to the "Christmas... An Ethnic Experience" programs of the past two years. The Christmas Program is sponsored by the Heritage Affairs Commission.

Annie is known throughout much of the United States for her creativity and the beauty of

her work in Lithuanian scratched Easter eggs, Lithuanian straw art, mushroom art, and her knowledge and love of the Lithuanian-American culture.

Her work is on display in the Balzekas Lithuanian Museum in Chicago, the Museum of the Sisters of St. Casimir in Chicago, and the Lithuanian Legation in Washington, D.C.

Annie is the Cultural Chairman for Anthracite Council 144

of the Knights of Lithuania and has also served as Cultural Chairman for the Mid-Atlantic District. She is a member of St. Francis of Assisi Church in Minersville and works with the youth of the parish in teaching them the arts and crafts of the Lithuanian culture.

Annie and her husband John have two sons, John, of Pottsville, and Bernard, of Gardena, California, and two daughters, Antoinette, of Santa Clara, California, and Florence Simpson, of Norway.

CHURCH WINDOWS INSTALLED

Windows installed at Holy Trinity Church, Wilkes-Barre.

Two stained glass windows are being refurbished at Holy Trinity Church, South and Meade Streets, Wilkes-Barre.

Msgr. Anthony J. Norkunas, pastor, said the work is being done by the Rohlf's Stained & Leaded Glass, Inc., of Mt. Vernon, N.Y., one of the largest concerns of this type in the country.

The windows are being re-leaded and wood frames are being replaced with metal frames.

Msgr. Norkunas stated the cost of the work is \$35,264.

J. P. PALLIS TWO YEARS OLD

J. P. Pallis

Jere Patrick Pallis, son of Jere and Alberta Pallis of Tunkhannock, celebrated his second birthday on April 30.

Grandparents are Mrs. Francis Shilinski of Wilkes-Barre and the late Albert Shilinski and Mr. and Mrs. Leonard Pallis of Plymouth. Great-grandparents are Joe Pallis of Wilkes-Barre and Mrs. Hilda Dugan of Bristol.

His godparents are his aunt and uncle, Mrs. Carolyn Hosage of Mountaintop and Leonard Pallis of Dallas.

LCA MEMBER'S DEATHS

Magdalena Ambrose — Lodge 151 — 325 South St., Westville, Ill. Died: March 16, 1982. Buried: March 18, 1982 Sts. Peter and Paul Cemetery, Westville, Ill.

Peter P. Novak — Lodge 222 — Rt. 1, Box 300, Ruston, La. 71270. Died: March 16, 1982. Buried: March 18, 1982 New Hope Cemetery, Ruston, La.

Ona Bellauskas — Anna Baleski — Lodge 134 — 106-22 77th St., Ozone Park, N.Y. 11417. Died: March 7, 1982. Buried: March 10, 1982 Maple Grove Cemetery, Kew Gardens, N.Y.

Justinas Samas — Lodge 42 — 12152 Trask, Space 73, Garden Grove, Calif. 92643. Died: March 15, 1982. Buried: March 17, 1982 Holy Sepulchre Cemetery, Orange, Calif.

Simonas Laniauskas — Lodge 307 — 1911 Beverly Hills Dr., Euclid, Ohio 44119. Died: March 17, 1982. Buried: March 22, 1982 Holy Souls Cemetery, Chardon, Ohio.

Frank J. Yenalevitch — Lodge 28 — 104 Meyers St., Edwardsville, Pa. 18704. Died: April 4, 1982. Buried: April 7, 1982 St. Mary's Cemetery, Pringle, Pa.

Petronėlė Baltrušaitis — Lodge 26 — 28 Howe St., Lewistown, Maine 04240. Died: March 14, 1982. Buried: Mount Hope Cemetery, Lewiston, Me.

Ona Jaskūnas — Lodge 33 — 4445 S. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60632. Died: April 13, 1982. Buried: April 15, 1982 St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Anthony V. Bell (Antanas Baltykas) — Lodge 18 — 315 Railroad St., Tamaqua, Pa. 18252. Died: April 10, 1982. Buried: April 14, 1982 Sts. Peter & Paul Cemetery, Tamaqua, Pa.

Stanley Drumsta — Lodge 155 — 502 Dexter Ave., Scranton, Pa. 18504. Died: April 1, 1982. Buried: April 5, 1982 Cathedral Cemetery, Scranton, Pa.

Stanley J. Elgonitis — Lodge 17 — 301 Lehigh St., Wilkes-Barre, Pa. 18702. Died: May 3, 1982. Buried: May 6, 1982 St. Mary's of the Maternity Cemetery, Wilkes-Barre, Pa.

OBITUARIES

Frank J. Yenalevitch
Frank J. Yenalevitch, 104 Meyers St., Edwardsville, died April 4 in Nesbitt Memorial Hospital.

Born in Luzerne, he had been a resident of Edwardsville 30 years. He was formerly employed as a supervisor at the Duplan Corporation in Kingston until its closing in 1976. An Army veteran of World War II, Mr. Yenalevitch was a member of St. Mary's Annunciation Church, Kingston.

Surviving are his wife, the former Mary Menkavitch; daughter, Mrs. Thomas (Geraldine) Casey, Lehman; son, Frank Jr., Kingston; sisters, Mrs. Ann Farris, Larksville; Mrs. Helen Baltruchitis, Luzerne; brothers, William Edwardsville; Albert, Luzerne; three grandchildren.

Buried April 7 with a Mass of Christian Burial in St. Mary's Annunciation Church. Interment in the parish cemetery, Pringle.

Stanley J. Elgonitis
Mr. Stanley J. Elgonitis, 301 Lehigh St., Wilkes-Barre, Pa., died May 3, at NPW Hospital. A life resident of Wilkes-Barre he was a retired coal miner and worked for Glen Alden Coal Company 28 years, retiring in 1950. He was a member of St. Mary's Church of the Maternity, Wilkes-Barre.

Surviving are his wife, the

Jere is a member of LCA Lodge 111, Plymouth. His parental grandfather, Leonard Pallis, is a member of the LCA Board of Directors.

Living Stations — The crucifixion of Jesus Christ was vividly reenacted Friday night (before Palm Sunday) during a lenten presentation depicting the Way of the Cross by performers from St. Casimir's Church, Lynnwood section of Hanover Township. John Sedlak portrayed Christ while David Schwartz (right) played the role of a Roman soldier. Msgr. William Pakutka is pastor of St. Casimir's Church. Photo by Brian Porter

former Mary Baluta; sons, Edward, Wilkes-Barre; Stanley Jr., at home; Leonard, Miners Mills; daughters, Mrs. Theresa Talacka and Mrs. Mary Rose Yorio, both of Wilkes-Barre; 10 grandchildren; two great-grandchildren; brothers, John, New York City; Frank, Long Island; sister, Mrs. Mildred Kacik, New Jersey.

Buried May 6 with a Mass of Christian Burial in St. Mary's Church of the Maternity. Interment in the parish cemetery, West Wyoming.

Mr. Elgonitis was a member of LCA Lodge 17.

BRIDGES — a monthly newsletter in the English language, published by the Lithuanian American Community, is geared for those Lithuanians, who do not understand Lithuanian but are interested in Lithuanian culture. The newsletter is published monthly and the subscription rate is 5 dol. per year. The readers of Garsas are urged to recommend it to the Lithuanians in their communities to subscribe it for their children, who are interested in their heritage. Write to: Bridges, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

"Garse" galima įsigyti šias knygas (Lietuvių ir anglų kalbomis)

- Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė. 316 puslapių, didelio formato. Kaina \$8.00
- Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00
- Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina \$8.00
- Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina \$8.00
- Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambrūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina \$10.00
- Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina \$4.00
- Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina \$2.00
- Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina \$3.50
- Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail. Telesforas Valius. Kaina \$4.00
- Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografines žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.00
- The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Suppression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... \$2.00
- Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley \$6.00
- The Brothers Domeika, a novel, Liudas Dovydenas; translated by Milton Stark \$6.00
- Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas \$9.00
- Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadonaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliauda. Kaina \$2.00
- Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliauda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Čičiūnas and J. Žemkalnis \$5.00

"Garso" Administracija
P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703

BREAKFAST SLATED BY HOLY NAME

Holy Name Society of St. Casimir's Church, Pittston, will hold its annual Father-Son Communion Breakfast on June 20 at the church hall after the 9 a.m. Mass. Onofrio Orlando, president, and George Nagy, treasurer, are the chairmen.

Others on the committee are Al Bartush, Larry Burdette, Bill Perry, Al Chepalis, Al Kishkis, Cas Kizis Sr., John Kwasniak, Al Savakinas, Al Smelster, Ralph Tribendis, Joseph Valvoni and Frank Gerosky.

EDWARD MACHINISTS MARRIED 35 YEARS

Mr. and Mrs. Edward Machinist, 66 W. Dorrace St., Kingston, observed their 35th wedding anniversary on Wednesday, April 7.

They were married on Easter Monday in 1947 in St. Ann's Church, Luzerne. Their attendants were Ann Finan and Victor Machinist Jr., deceased.

The couple has three children,

Mrs. Anthony Pero of Swoyersville, Lorraine and Diane, at home. They also have two grandchildren, Janicemarie and Jennifer Pero.

The Machinist family are members of LCA Lodge 28 Luzerne. Mr. Machinist's father, M. Motiejūnas is a Charter member of the Alliance.

Does the interest on your savings account in a bank give you adequate protection against inflation? Probably not. We have a much better solution for your money management. You are hereby invited to become a member of

KASA

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

This is what we have to offer:

1. 9% INTEREST ON REGULAR "day of deposit to day of withdrawal" passbook savings accounts. (That's 50% better than in most of the banks).
2. 12% INTEREST on Credit Union Share Certificates in \$500 units that are especially attractive to small depositors.
3. HIGHEST CURRENT INTEREST ON MONEY MARKET CERTIFICATES.
4. ALL-SAVER CERTIFICATES with tax free interest.
5. TAX EXEMPT IRA Accounts.
6. \$100,000 INSURANCE on every account.
7. CONVENIENT LOANS to all members at the lowest possible rates.
8. FINANCIAL ADVICE to you and your family — free of charge.

The KASA Lithuanian Credit Union in less than 2 years has reached more than 3 million dollars in deposits! Through advertising, donations and services it helps the Lithuanian community and its thousands of members. Come in, write or phone to become a member of KASA LITHUANIAN CREDIT UNION, 99-01 114th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. (212) 441-8788. For your convenience our offices are open every working day from 9 AM till 9 in the evening. Fridays till 6 PM and Saturdays till 5 PM.

WE HOPE TO SEE YOU SOON!